23ՐԴ ՏԱՐԻ 23me année ԹԻՒ № 6344 — 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 5 Décembre 1906 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 19 ՇԷՎՎԱԼ 1324 — 23ՐԴ ՏԱՐԻ 23me année ԹԻՒ № 6344

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼԻՔ„ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ	80 Գրշ.
ԴԱՒԱՌԱԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	35 Ֆրք.

ԹԳԼԹԱՏԱՐԻ ԴԱԼԽԵՐԸ ՄԵԲ Վ.ԲԱՑ

20 հատ 1 դրուշոց փուլ
1 մեծ.ի հատուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعليه ده غلطه . اره ولك غزته سى اداره خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Կրթութիւն բառը ամէնէն յաճախ գործածուող բառերէն մէկն է մեր առօրեայ խօսակցութեան և գրականութեան մէջ։ Բայց այս պարագան դրական մը չէ դեռ թէ կրթութիւն բառին խմասք ամէն մարդ ճշդիւր կերպով կ'ըմբռնէ։ Ամէն ոք գիտէ սակայն թէ կրթութիւնը անհրաժեշտ է կեանքին մէջ յառաջանալու, մարդ դառնալու համար։ Եւրոպական բոլոր լեզուներու մէջ կրթութիւն նշանակող éducation բառը ծագած է լատիներէն educere, educare բայէն որ fuchել, առաջել կատարեալ վիճակի մը վերածել կը նշանակէ։ Թէպէտ մարդս ամբողջ կենդանական աշխարհի պսակն է, իր մասնորական և ֆիզիքական կատարելութիւններով, բայց բոլոր կենդանիներէն ալ աւելի անճարակ է, իբր նորածին մանուկ իր գոյութիւնը պահպանելու համար։ Բոլոր վայրենի և ընտանի կենդանիներուն նորածինները համեմատաբար շատ աւելի չուտ կը հասունանան և առանց ուրիշի մը օգնութեան կրնան իրենց ապրուստն հոգալ, մինչդեռ նորածին մանուկները տարիներ շարունակ մարդկային օգնութեան պէտք ունին։ Ահա այս մարմնական և հոգեկան անկարողութեան կամ տկարութեան վրայ հիմնուած է կրթութիւնը, որ զարգացած անհատի մը մատաղատի մանկան կամ պատանւոյ վրայ ունեցած նպատակաւոր ազդեցութիւն է՝ անոր մարմինն ու հոգին զարգացնելու և կեանքի պահանջներու համաձայն կազմակերպելու համար։ Պէտք չէ մոռնալ սակայն որ ո՛չ միայն մատաղ սերունդի վրայ, այլ և հասուն մարդկանց վրայ մի-ջակայքը, կրօնքն ու եկեղեցին մեծ ազդեցութիւն ունին։ Այս նպատակէն կը հետեւի սակայն որ կրթութիւնը կարելի է միայն այն ժամանակ, երբ մենք վստահենք որ մանկան մտաւոր և ֆիզիքական բոլոր կարողութիւնները կրնան բարձրանալ։ Այս խնդրին դրական պատասխան մը տալը այնքան դիւրին չէ, որքան ան կը թուի։ Հարիւր մանուկը իր այրական հասակին մէջ չատ աւելի կատարեալ է։ Այս անժխտելի իրողութիւն մըն է։ Եթէ ուզիղ ըլլար ձօն Լօքի տեսութիւնը թէ նորածին մանկան հոգին tabula rasa մը կամ չգրուած տախտակ մըն է, այն ատեն մանկան հոգին ու բնաւորութիւնը կազմելը բացարձակապէս զայն շրջապատող տարէցներէն կախուած պիտի ըլլար և խնդիրը ինքնին լուծուած պիտի սեպուէր։ Սակայն անդլիացի նշանաւոր դիտական կէտրընի և ֆրանսացի աշխարհագրական հոգեբան-փիլիսոփայ Ռիպոյի ժառանգականութեան վրայ հրատարակած բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններէն կրնանք հետեւցնել, որ մանուկները չատ մը ֆիզիքական, մտաւորական և բարոյական առանձնայատկութիւններով իրենց ծնողքէն կախում ունին։ Այսպէս, օրինակ, ընդհանրապէս արբեցող հայրերուն զաւակները շղագար (épileptique) կ'ըլլան, իսկ եթէ հայրն ու մայրն արբեցող են՝ անոնց զաւակները նախ շղագար և ապա խենդ կը դառնան։ Ուրիշ որոշական փիլիսոփաներ ևս կրթութեան չարք մը տեսակէտներէ ունեցած անկարողութիւնը ցուցնելու համար տարբեր պարագաներ նկատի կ'առնեն։ Անոնք մասնաւորապէս կ'ընեն տիեզերքի մէջ տիրող պատճառականութեան ընդհանուր օրէնքը, որուն համաձայն բնութեան մէջ եղած բոլոր փոփոխութիւնները պատճառի և արդիւնքի անքակտելի օրէնքի արտադրութիւններն են։ Անոնք կը պնդեն որ մեր մարմինն ևս բնական ընդհանուր մեքենայական օրէնքներուն ենթակայ է, մեր ջիղերուն, ուղեղի բջիջներուն, շնչառութեան և այլն գործողութիւնները զուտ մեքենական են և այն։ Եթէ այս եւ նման որոշական տեսութիւններ ուղիղ ըլլային, այն ատեն անկարելի պիտի ըլլար մանուկներու վրայ կրթական որ և է ազդեցութիւն ունենալ անոնց թերութիւնները ուղղելու տեսակէտէն, այն ատեն բարոյական որ և է պատասխանատուութիւն աւելորդ պիտի համարուէր։ Բարեբախտաբար վերոյիշեալ փիլիսոփաներու անպատճառաբանեալ կամ a priori տեսութիւնները մեր մատաղութեան, զգացմանց, կամքի և ընդհանուր առմամբ բարոյական կեանքի մասին բոլորովին սխալ են։ Բնութեան մէջ տիրող մեքենականութեան օրէնքը քարոզողները չեն կրնար բացատրել պատճառականութեան նպատակաւորութիւնը։ Ֆիզիքական մատանդական չարք մը թերութիւններն իսկ ուղղելու համար դիտութիւնն այսօր բազմաթիւ միջոցներ ունի։ Թէպէտ սայդ և իրաւ է ուրեմն որ կրթութիւնը մանկան ֆիզիքական, մտաւոր և բարոյական կարողութեանց վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի, բայց ան ալ վերջապէս ամենակարող չէ, ինչպէս որ կը քարոզեն Ֆիխդէ և Հելվեցիուս։ Ֆիխդէ կ'ըսէ.—«Եթէ կ'ուզես մարդ մը կրթել, պէտք է զայն ո՛չ միայն հասկնաս, այլ ամենայն ընեա որպէս զի ան ուրիշ բան չիմանայ քան ինչ որ դուն կը կամիս»։ Հելվեցիուս ալ Լօքի պէս համոզուած է որ մանկանց բնաւորութիւնն ու հակումները բացարձակապէս անոր վրայ եղած տպաւորութիւններէն կախում ունին։ Անշուշտ դասախօսներու համար ամէնէն աւելի ցանկալի կ'ըլլար եթէ մանկան հոգին մոմի մը նմաններ որուն ան նենք իրենց ուզած ձեւը տային։ Սակայն անկարելի է ուսուցչի մը դասախօսի մը համար մանկական հոգւոյ մէջ անցած դարձածը, մտապատկերներու կապակցութիւնները դիտալ կամ դուշակել։

Հին ժամանակներէն սկսեալ կրթութեան բուն նպատակն եղած է բարոյական բնաւորութիւններ պատրաստել։ Առաջ և մինչև այժմ ևս չատ մը ուսուցիչներ այս պատճառով կրթութիւնը կը սկսին մանկան սովորութիւններու և վարմանց բարելաւումով։ Բանդէն սկսեալ վերոյիշեալ նպատակին հասնելու համար տարբեր ճամբայ մը բացուեցաւ։ Գերման մեծ փիլիսոփան խորհուրդ տուաւ մանկան կրթութիւնը սկսիլ ո՛չ թէ անոր սովորութիւններն ու բարքը մեքենաբար բարեւաւելով կարգապահութեան և այլ միջոցներով, այլ մանկան միտքին, բնաւորութեան վրայ ազդելով բնաւորութիւնը կազմակերպել։ Աշխարհահռչակ մանկավարժ Հերպարդ ևս կատարելապէս համամիտ է Բանդէն այս տեսակէտին։ Դասատուութիւնը հարկաւ նախ միտքին վրայ պիտի ազդէ և հոն փոխարքներ, ցանկութիւններ, և որոշումներ յառաջացնէ և այս ձեւով նպատակ բնաւորութեան կազմուելուն։

Մենք ըսինք որ կրթութեան վերջին նպատակը բարոյական բնաւորութիւններ պատրաստելն է, այս. ազնիւսի անհատներ՝ որոնք մարդկութեան օգտակար անդամներ ըլլան և առանց ուրիշներուն բեռ ըլլալու՝ կարենան իրենց գոյութիւնը պատուաւոր կերպով ապահովել։ Որպէս զի դասախօսը յաջակ կերպով տեսնէ թէ դասատուութիւնը ո՞րպիսի ազդեցութիւն կ'ընէ մանկան կամքին կամ կամեցողութեան վրայ, ան պէտք է անպատճառ Հոգեբանութիւն ուսած ըլլայ։ Իւրաքանչիւր դասախօսի մանկական մտաւոր աշխարհին այնպիսի կազմութիւն կամ պաշար պէտք է տայ, որ անկից բղխող կամքը բարոյական ուղղութեամբ ընթանայ։ Այս նպատակին հասնելու համար իւրաքանչիւր դասախօսի նեստի պէտք է առնէ որ հոգեկան կեանքը երեք գլխաւոր ձեւեր ունի, այսինքն մտածողութիւն, զգացում և կամեցողութիւն։ Այս բաժանումներուն տակ կը համախմբենք մենք հոգեկան բոլոր երեւոյթները, անոնց ուսումնասիրութիւնը դիւրացնելու համար։ Երբ անշատ գործող հոգի կամ կարողութիւններ չունինք մենք։ Հոգեկան գործունէութեան տարրերը կը կազմեն մտապատկերները. ասոնց վրայ հիմնուած մտածողութիւնը, զգացումն ու կամքը, որոնք իրարու հետ սերտ առնչութիւն ունին։ Կամեցողութիւնը մեր դիտակցութեան մէջ եղած մտապատկերներու որոշ ուղղութիւն մը ստանալն է։ Այս բացատրութիւններէն պարզ կը հետեւի որ դասատուութիւնը կրնայ մանուկներու դիտակցութեան մէջ պէտք եղած մտապատկերները յառաջացնել անոնց կամքին վրայ ազդելու համար։

Սակայն կամքը դիտակցական պարզ վիճակ մը չէ և մեր ամէն գործածը չաղկեր մեր կամեցողութեան վրայ։ Թէպէտ կամքին արմատը մեր մտածողութեան մէջն է, բայց ան կ'ածի և կը զարգանայ որոշ պայմաններու տակ։ Մեր դիտակցութեան մէջ մենք ունինք յաճախ տեղեկութեանց մեծ պաշար մը, որ բոլորովին անտարբեր կը թողու մեզ։ Մենք հաւատար քիմիագէտներ հեռու տեղեր ծագած հրդեհները, երկրաշարժները, նասաբեկութիւնները լուայն չեն ազդեր մեր վրայ։ Եթէ մեր դիտակցութեան մէջ եղած պաշարը կամքի պէտք է փոխուի, ան պէտք է դարձի մուտքայ դիտութիւն ըլլայ, մենք պէտք է զգանք մեր մտածածը, այն ատեն միայն հետաքրքրութեան զգացումը կը ծագի մեր մէջ։ Կրթութեան նպատակին հասնելու համար ուրեմն ամէնէն առաջ մեր ուսանողի կամ ուսուցման նիւթը հետաքրքրաշարժ պէտք է դարձնենք։ Բարոյականութեան հակառակ է միակողմանի անհատականութիւններ պատրաստել։ այս պատճառով հետաքրքրութիւնը ևս բազմակողմանի պէտք է ըլլայ։

Այս բոլոր բացատրութիւններէն կը հետեւի որ բարոյական բնաւորութիւններ պատրաստելու համար պէտք է ուսանող կամ դասախօսող սերունդին մէջ ո՛չ թէ բազմակողմանի դիտութիւն, այլ բազմակողմանի հետաքրքրութիւն արծարծել, մանուկներու և պատանիներու դիտակցութեան մէջ բարւոյն պաշտամունքը ապահովել և անոնց ուսուցանել որ աշխարհի վրայ ամէնէն մեծ բարիքը ո՛չ թէ նիւթական հարստութիւնն է, զոր շատեր ամէնէն ստորին միջոցներով կը դիմեն, այլ խղճի հանգստութիւն և պատուաւորութիւն։ Կրթութիւնը իր նպատակին կը հասնի երբ մենք աշակերտներու մէջ բազմակողմանի և տեւական հետաքրքրութիւն կը զարթեցնենք, երբ մենք կրօնաբարոյական հետաքրքրութեան զօրեղ հոսանք մը կը յառաջացնենք և դիտակցութեան միութեան վրայ կը հիմնենք անհատական բնաւորութիւնը։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԲՆԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԸՆԿՈՒԶԵՆԵԱՅ ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Արեւելք իր Ներքին Լրոց բաժնին մէջ ծանուցած էր անցեալ օր թէ «Զեռնոս պաշտօնարանին գրուած էր քսան տարուան համար արգիլել ընկուզենիի, աղտաձեներու և «ուռ»երու արտածումը, և թէ ձեռնոս պաշտօնարանը օգտակար դասեց այդ առաջարկութիւնը, որաշելով միանգամայն ատելի թէ օսմ. երկիրներէն որքա՞ն ընկուզի փայտ, կոճղ և «ուռ» կ'արտածուի։»

Զեռնոս պաշտօնարանին այս խնդրով զբաղելու բարեդէպ որոշումը այժմէութիւն մը կուտայ ընկուզենեաց վաճառականութեան հարցին մասնաւորապէս, և օսմ. երկիրներու բնական հարստութեանց ընդհանրապէս։ Բայց մենք կ'ուզենք իսկոյլ այսօր միայն առաջնոյն վրայ, որ երկրորդական տեղ մը չի կազմեր բուսական հարստութեանց կարգին մէջ։

Ընկուզենին երկրագնտի երեսը գեղազարդող ամէնէն պատուական ծառերէն մէկն է. իր արգիւնաբերութիւնը չանաբեր է բազմապիսի ըլլալով՝ կերպով մը կը նեսնի ձիթենիին, զի անոր պէս կը ծառայէ վնիզը ունեցողին թէ՛ իր փայտով, թէ՛ պտուղով և թէ մանաւանդ իւղովը։ Իսկ կերպով մը զայն կը գերազանցէ, որովհետեւ իր կեղեւը ճեվիզ բենկի կոչուած գոյնը կ'արտադրէ ջուրի մէջ եռացուելով, և իրմէ ինքնաբերաբար դուցացած ու�ը ոսկիի հանք մըն է պարզապէս և ատ է բուն իսկ առարկան կամ նիւթը իր արտածման, որ միեւնոյն ժամանակ իր փնտրման ալ պատճառ կ'ըլլայ, վասն զի որ և է ընկուզենի որ այդ ուռն ունի, ա՛լ իր կեանքը լմնցած է, որովհետեւ չանգիտութեան արգասեան աչքը կամ սուր հոտառութիւնը կը գտնէ զինքը ո՛ւր որ ալ գտնուի, բարձրարերձ լերան մը գագաթը կամ անդընդախոր ձորի մը յատակը։ Եւ եթէ հակայ ծառ մը մէկ երկու մէտիթիէի համար կը ծախեն տէրերը, այդ ուռին արժէքը չգիտնալուն համար է որ զրկեն ինքզինքին այնպիսի հարստութենէ մը։ Արտածման արդելքի հետեւանս որոշումը թերեւս վրդով ընկուզենին փնտրման վերահաս վտանգէն, որուն սպառնալիքին տակ է և կարօտ պաշտպանուելու։

Ըսինք թէ ընկուզենին կը ծառայէ մարդոց՝ իր փայտով, պտուղով և իւղով։ Առջի երկուքը —փայտ ու պտուղը— ծանօթ են առ հասարակ, զի ընկոյզին չալն ամէն ոք գիտէ այն ընտիր, տարուն ու փայլուն փայտ կամ տախտակը որ ընկուզենիէն առաջ կուգայ և որ անմերձենալի է փայտոջիլ կոչուած զաղաթուրմ ցեղին։ Բայց ընկոյզի իւղը որ առաջ կուգայ իր միջուկին յատուկ գործարանի մը մէջ մանաւոր արհեստով մը ճմլուելով մղուելէն՝ կ. Պոլսոյ ու մօտակայ կողմերը ծանօթ չէ, որովհետեւ թէ ձիթիւղը անոր գիշերը ուշ տանն միայն պիտի դառնամ։

Կոմսը ինչպէս կրնար տարակուսիլ դեռ, երբ Սիւզանի աչքերուն մէջ կը նշմարէր ուրախութեան չող մը։

—Ա՜հ, թշուառական, թշուառական, մրմնջեց կոմսը։

Հետեւեալ օրը, շատ կանուխ, մեկնած էր ան։

Նաթալի դէպքանակալ ապասեց տան մէջ։ Ժամը ինանի, տեսաւ որ կը պատրաստեն այն սիրուն կառքը, զոր կը սիրէր կոմսուհին վարել։ Սիւզան նստաւ կառքին մէջ և սանձերը ձեռք առաւ։ Հինգ վայրկեան յետոյ անհետացած էր կառքը, որուն վրայ կը տեսնուէր նոսեւ ձիաղարման մը։

Նաթալի փութաց վար իջնել։ Իրեն ըսին թէ Սիւզան ծանուցած էր որ ամբողջ օրը բացակայ պիտի ըլլար։

Ռէմիրօնթի ուղին բռնած էր կոմսուհին, որ երկաթուղիի գծով չէ կապուած Վալ ա'Աժօլի հետ։ Արտակարգ ու յուզարկած ճամբորդութիւն մըն էր ասիկա, որուն վրայ առջի օր բան մը չէր ըսած իր ամուսնոյն։

—Իր սիրահարը գտնելու կ'երթայ, խորհեցաւ Նաթալի։

Այրին պատրաստակ մը փնտռուց, ժամը երեքին Մուլէն-Ժօլի երթալու և ժէրմ Մարպրոսի վրայ տեղեկութիւն առնելու համար։

Արդ, աղօրեսէրն ալ բացակայ էր առաւընէ ի վեր...

—Բացայայտ է որ միասին կը գտնուին անոնք։

Ամէն ինչ Սիւզանի դէմ էր։ Սակայն խեղճ կինը կ'ապրէր այդ նենգութեանց մէջ, առանց իսկ մտքէն անցընելու զանոնք։ Կոմսուհին Ռէմիրմոնթի կ'երթար. իր կառքը կանգ առաւ հոն օթէլի մը առջեւ, որուն դրան զանգակը հնչեցուց, հարցնելով.

—Տօքթ. Պարնապէ Ցունթընայլ հո՞ս է։

Վաղեմի բժիշկ մըն էր, ժողովրդական համբաւ մը չունցած ամբողջ Վոժի մէջ և բժիշկներու ընտանիքէ մը սերած, որոնք սերունդ սերունդ դարմանած էին Քրուա-Վիթրէի գերդաստանին պատկանող անդամները։

Սիւզան ծերունի բժիշկին մօտ դնաց, սիրոյ անձկութեան մատնուած և անյոյս։

Աչքերը խօլ ուրախութեամբ կը փայլէր, երբ դուրս ելաւ։

Մայր ըլլալու վիճակին մէջ կը գտնուէր...

Ժամը չորսին ատենները, երբ Ռօշի հովիտը հասաւ, ո՛չ այնքան հեռու Ռուաեօմենթէ, կոմսուհին քիչ մը յոգնած կառքին ցնցումներէն, ատենը յանձնեց ձիաղարմանին, ըսելով.

—Հեսկան պիտի դառնամ։

Մեծ ճամբէն հեռացաւ կոմսուհին, այն արահետներուն մէջէն յառաջանալու հաճելի կենդանի մը կայ, հարցուց կոմսը խեղդուկ ձայնով մը։

—Ո՛չ։

—Կը սուտ։

—Եղբա՛յր, Աստուծոյ սիրոյն համար մոցիր քեզի ըսածս։

—Խօսէ՛, Նաթալի՛, ըսաւ կոմսը, քրտնը թափէն բռնելով։

—Ինչո՞ւ համար կ'ուզես որ քեզի վնաս պատճառեմ, ես որ այնքան կը սիրեմ քեզ։

Թուղթը, որ արեւէն չորցած էր, ձեռքէն վար ինկաւ։ Կոմսը դեռնէն առաւ ու կարդաց... Ու երկար ատեն անշարժ մնաց կոմսը, նայուածքը տարտամ ու մարած, նամակին տակ թաղած տպաւորութիւնէն չամրցնուած և անեղացած, մտիկ ընելով քրտնը պատմութիւններուն։

—Ներեցէ՛ք, եղբայր, ներեցէք, ըսաւ այրին։

Հեծկլտումներով խոյս տուաւ Նաթալի, ներկայ չգտնուելու համար այդ յուսահատական տեսարանին։

«Վաղը կէս օրէն յետոյ» ըսուած էր նամակին մէջ։ Կոմսը չէր վարաներ ալ ևս։ Երկու մեղսակիցները իրենց անպատիժ մնալուն վրայ ապահով ըլլալու էին որ այդպիսի անխոհեմութիւն մը գործելու չարի առաջ կ'երթային։

Իրիկուն, առանց բացատրութիւն տալու, կոմսը ծանոյց Սիւզանի.

—Վաղը Բլօմպիէր պիտի երթամ, և Սրդ, աղօրեսէրն ալ բացակայ էր առաւընէ ի վեր...

—Բացայայտ է որ միասին կը գտնուին անոնք։

Ամէն ինչ Սիւզանի դէմ էր։ Սակայն խեղճ կինը կ'ապրէր այդ նենգութեանց մէջ, առանց իսկ մտքէն անցընելու զանոնք։ Կոմսուհին Ռէմիրմոնթի կ'երթար. իր կառքը կանգ առաւ հոն օթէլի մը առջեւ, որուն դրան զանգակը հնչեցուց, հարցնելով.

—Տօքթ. Պարնապէ Ցունթընայլ հո՞ս է։

Վաղեմի բժիշկ մըն էր, ժողովրդական համբաւ մը չունցած ամբողջ Վոժի մէջ և բժիշկներու ընտանիքէ մը սերած, որոնք սերունդ սերունդ դարմանած էին Քրուա-Վիթրէի գերդաստանին պատկանող անդամները։

Սիւզան ծերունի բժիշկին մօտ դնաց, սիրոյ անձկութեան մատնուած և անյոյս։

Աչքերը խօլ ուրախութեամբ կը փայլէր, երբ դուրս ելաւ։

Մայր ըլլալու վիճակին մէջ կը գտնուէր...

Ժամը չորսին ատենները, երբ Ռօշի հովիտը հասաւ, ո՛չ այնքան հեռու Ռուաեօմենթէ, կոմսուհին քիչ մը յոգնած կառքին ցնցումներէն, ատենը յանձնեց ձիաղարմանին, ըսելով.

—Հեսկան պիտի դառնամ։

Մեծ ճամբէն հեռացաւ կոմսուհին, այն արահետներուն մէջէն յառաջանալու հաճելի կենդանի մը կայ, հարցուց կոմսը խեղդուկ ձայնով մը։

—Ո՛չ։

—Կը սուտ։

—Եղբա՛յր, Աստուծոյ սիրոյն համար մոցիր քեզի ըսածս։

—Խօսէ՛, Նաթալի՛, ըսաւ կոմսը, քրտնը թափէն բռնելով։

—Ինչո՞ւ համար կ'ուզես որ քեզի վնաս պատճառեմ, ես որ այնքան կը սիրեմ քեզ։

Թուղթը, որ արեւէն չորցած էր, ձեռքէն վար ինկաւ։ Կոմսը դեռնէն առաւ ու կարդաց... Ու երկար ատեն անշարժ մնաց կոմսը, նայուածքը տարտամ ու մարած, նամակին տակ թաղած տպաւորութիւնէն չամրցնուած և անեղացած, մտիկ ընելով քրտնը պատմութիւններուն։

—Ներեցէ՛ք, եղբայր, ներեցէք, ըսաւ այրին։

Հեծկլտումներով խոյս տուաւ Նաթալի, ներկայ չգտնուելու համար այդ յուսահատական տեսարանին։

«Վաղը կէս օրէն յետոյ» ըսուած էր նամակին մէջ։ Կոմսը չէր վարաներ ալ ևս։ Երկու մեղսակիցները իրենց անպատիժ մնալուն վրայ ապահով ըլլալու էին որ այդպիսի անխոհեմութիւն մը գործելու չարի առաջ կ'երթային։

Իրիկուն, առանց բացատրութիւն տալու, կոմսը ծանոյց Սիւզանի.

—Վաղը Բլօմպիէր պիտի երթամ, և

ԺԷՌԼ ՍԱՆՕ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Ս.

ՔՐՈՒԱ-ՎԻԹՐԷԻ ԿԱԼՈՒԱԾԻՆ ՄԷՋ

Հակայարձանք մը առած տարած էր նամակը, որ կը ծփար Բանսթիէի մէջ։ Դէպ ի ափունքը պիտի դառնար նորէն։ Ինչպէս եղերք քաշել բերելու էր։ Մերթի կը տեսնէր որ թուղթը կամ կ'առնէր ժայռի մը առջեւ, խոտերու մէջ հանդչած. յետոյ դարձեալ կը յառաջանար։ Նաթալի աչքէ չէր կրնար զայն և ինք ալ կը յառաջանար զեռակին երկայնքէն։ Թուղթը կը մօտենար։ Մարդ ազատնին մէջէն փայտ մը առնելով թուղթը իրեն քաշեց մեղմօրէն։ Բայց արդէն իսկ ջուրով թաթաւուած էր, և այն պահուն իսկ երբ ձեռք կ'անցընէր զայն, մտա մը անջատուեցաւ ու ջուրին մէջ խորասուզուեցաւ, որով նամակին կէսը միայն ձեռքը մնաց։

Դրուածքը կէս առ կէս ջնջուած էր և գիծերը կարատուած էին անհաւասար կերպով։

Աւասիկ ինչ որ կարդաց Նաթալի.

«... իմ սիրոյս... չէք... իմ եռանդս ու կեանքս... Այնքան կը պաշտեմ ձեզ որ յիմարութիւն է... Զանենել ձեզ, այլ բամնուիլ... հոկէ՛... Ա՜հ, պատրաստ... ժպիտ մը և արդունքներ... խելքիս պիտի գայ... վաղը կէս օրէն յետոյ։»

Սոսարդրութիւնը կարատուած և ջուրին հոսանքին գացած էր։ Բայց մնացած մասը կը թուէր Նաթալիի յաղթանակը ապահովել, այսինքն «ժէրօմ» անունը որ անաղարտ կը մնար նամակին տակ։

Այրին դղեակ վազեց ապառուն։ Հարկադրուեցաւ ապասել՝ որպէսզի արեւը փարատի դաղրի, ցաւագին դէմք մը չենի, եղբօրը ներկայանալ առաջ։ Նոյն իսկ անկէ խոյս տալու ձեւ մը առաւ, երբ նշմարեց զանի և փութաց իր յարկատեղին դառնալ, զլխատակ, խոնարհ ու տխուր կերպարանքով մը։

Իր շուներու յարկին շուրջը կը պտտէր կոմսը, սիկառ մը ծխելով։ Ցանկարծ հոգին ճնշուած զգաց ազէսի մը մերձեցումէն ու իր քով կանչեց քոյրը.

—Նաթա՛լի, հոս եկո՛ւր քիչ մը։

Երբ եղբօրը մօտեցաւ, աչքերը արցունքով լեցուած էին։

—Նոր բան մը կա՞յ, հարցուց կոմսը խեղդուկ ձայնով մը։

—Ո՛չ։

—Կը սուտ։

—Եղբա՛յր, Աստուծոյ սիրոյն համար մոցիր քեզի ըսածս։

—Խօսէ՛, Նաթալի՛, ըսաւ կոմսը, քրտնը թափէն բռնելով։

—Ինչո՞ւ համար կ'ուզես որ քեզի վնաս պատճառեմ, ես որ այնքան կը սիրեմ քեզ։

Թուղթը, որ արեւէն չորցած էր, ձեռքէն վար ինկաւ։ Կոմսը դեռնէն առաւ ու կարդաց... Ու երկար ատեն անշարժ մնաց կոմսը, նայուածքը տարտամ ու մարած, նամակին տակ թաղած տպաւորութիւնէն չամրցնուած և անեղացած, մտիկ ընելով քրտնը պատմութիւններուն։

—Ներեցէ՛ք, եղբայր, ներեցէք, ըսաւ այրին։

Հեծկլտումներով խոյս տուաւ Նաթալի, ներկայ չգտնուելու համար այդ յուսահատական տեսարանին։

«Վաղը կէս օրէն յետոյ» ըսուած էր նամակին մէջ։ Կոմսը չէր վարաներ ալ ևս։ Երկու մեղսակիցները իրենց անպատիժ մնալուն վրայ ապահով ըլլալու էին որ այդպիսի անխոհեմութիւն մը գործելու չարի առաջ կ'երթային։

Իրիկուն, առանց բացատրութիւն տալու, կոմսը ծանոյց Սիւզանի.

—Վաղը Բլօմպիէր պիտի երթամ, և

գիրքը և բառական անտոլոր անուն մը առած է անոր կոչելով զայն կնոջ սարսափեցնող դիւրանքը։

Նախ կնոջ միջոցաւ էր որ դրախտը Ադամին համար ճշմարիտ դրախտի փոխուեցաւ։ Սակայն նորէն կնոջ պատճառաւ էր որ Ադամ յետոյ և դեմը կորսնցուց։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետև նախամարդը զայն իր կիրը ըրած էր, որովհետև ընդքարչ զգայականութիւնը ցրած էր գլխովը։ Կնոջական դիւթանքը կ'ուղղէ այնքան ատեն որ մեր երևակայութիւնը և մեր աչքը, մեր սիրտը և մեր մտքը անով կը զբաղին։ Այնքան ատեն որ մենք կնոջ կը նայինք իբր արուեստի գործի մը, կրնանք յաջողակութեամբ պարարել զայն։ Այս է Երիտ Ֆէլսբերի գործին մէջ տիրող գլխաւոր գաղափարը, շաբաթիթը իր տեսակ-պատկերներուն։

Ինչ բանի մէջ կը կայանայ խակապէս կնոջական դիւթանքը։ Ամենայն կը համապատասխանէ այր մարդուն խորանել ու հոգեկան մէկ պէտքին, բարձրանալու համար առօրեականութենէն, զերծանելու համար իր աշխատութեան և իր մտածման միօրինակութենէն, կեանքի զգացողութեանց բարձրագոյն մթնոլորտի մը մէջ մտնելու նպատակով։ Հասարակ մարդը իր այս պէտքը ալքոլի վայելքով կը գոհացնէ, կամ թէ աւելի ճիշտ՝ ալքոլը կը խաբէ զինքը, կարծեցնելով անոր թէ կը բարձրանայ, կը պատաբէ անոր երևակայութիւնը և առով յետոյ անկումը աւելի խորին կ'ըլլայ։ Արուեստագէտներ և մտքի ազնուականներ Արուեստին մէջ կը գտնեն այսօրինակ խանդավառող հանդիսական սրամտութիւն մը։ Բայց առ հասարակ ամէնուն համար կինը կընայ դիւթանքի ալբիւր մը դառնալ։ Այր մարդը կ'ազատէ առօրեականութենէն, կը սթափեցնէ զայն։ Ասոր համար է որ Ֆէլսբը «Կնոջ սթափեցնող դիւթանք»ին վրայ կը խօսի։

Կեսթէ ըսած է թէ «կիներու ընակարը ազգական է արուեստին»։ Եւ. Կեսթէ կոչում ունէր հաւատար հասկացողութեամբ կնոջ և արուեստին վրայ խօսելու։ Արուեստի գործի մը պէս կինը ի հանդէս կը բերէ, ինչ որ ժամանակը իրը գեղեցիկ կ'ընդունի։ Խօսակցութեան մէջ, կիներուն ներգործութիւններու հրապոյտներովը կը թեթեւցնէ այր մարդուն ընդքարչ աշխատութիւնները, ջանալով հաճելի թուիլ անոր։

Այս ոգեւորող և արտասովոր կերպով անբջական հնչող կնոջական հրապոյրը գոյութիւն ունի այր մարդուն համար, նոյն իսկ կնոջական անհնարներու մէջ, ուրոց յատկանշական հնչեցնիները իր աչքին առջեւ կը բերեն արդէն կանացի էութիւններ և կնոջ հոգեկան վիճակներ։ «Մաւի» անունը իր մէջը կը բերէ քաղաճաճ ու պչրող աղջիկ մը, «Էլէոնորա» կը հնչէ Զաուի զանգակի մը չափ հանդիսական։ «Մէջ» ամէնէն քնքուշ ու դաշն զգացումները յառաջ կը բերէ։ «Էլզա» անունը կը փոխադրէ մարդս դարձեալ մէջ ու հէքեաթներու աշխարհը։ «Պերտուհի» ունի բովանդակ ծանրութիւնը և լրջութիւնը անունի մը, որ երբեք եղած ըլլայ։

Թերեւս ոչ մէկ արուեստ այնքան խորապէս ըմբռնած է կնոջ միջոցաւ եղած բարոյական ազդեցութիւնը և դիւթանքը որքան գերման արուեստը։ Գրականութեան և երաժշտութեան մեծ վարպետներ գործերը լի են առ կին յայտնած կրօտով մը։ Նոյն իսկ դժոխ Պէթոֆէն իր Աեիլայեին և Լեոնորէին մէջ կ'երգէ մեծ երգը կնոջ միջոցաւ եղած ազդեցութիւն և Վակների մէջ ալ մաքուր կնոջ դիւթանքը առանցքն է ամէն բանի։

Առ կինն եղած ուրբաչութեան մէջ, կեանքը ուրիշ ի՞նչ պատկեր կրներայցնէ։ Կինը որ պարտաւոր էր դմեղ առօրեականութենէ վեր բարձրացնել, չատ մը տեսակէտներով կը նկատուի մարմնացումը առօրեականութեան։ Շատեր արամադիր են փարձելու թէ այր մարդը միայն երիտասարդութեան տարի է դիւթանքի է զգալու կնոջական բարձրացնող դիւթանքը, ինչպէս ալքոլ ալ հերքներու դիւթանքն էսկիները կը կարծեն տեսնել։ Ուստի սա կարծիքը կայ թէ որքան մարդս տարիքի լրութեան հանդի՝ իր քով կը պակսի այն ազդեցութիւնը զոր կինը կը գործէ։

Աւելի ճիշդ կերպով կը դատեն անոնք որոնք կնոջական դիւթանքին պակասիլը կը բացատրեն, ըսելով թէ տարութիւնը կը բթացնէ, զգայութիւնը կը տարտնացնէ զայն։ Սակայն, մենք կը զգանք թէ, նոյն իսկ առօրէական կնոջ մէջ այժ մը կայ, միայն թէ անոր խորհրդաւորութեան մասին մեր զգացողութիւնը ապատրած է։ Ոչ թէ կինը, այլ մեր հոգին է որ իր առտուտային յատկանիշները կորսնցուցած է։

Անուանի այս է կնոջական դիւթանքին իսկական առեղծուածը։ Եթէ կ'ուզենք որ կինը արուեստի գործի մը պէս մեր վրայ ներգործէ, պէտք է սորվինք կանանի մէջ կինը գեղագիտական զգալ և ոչ թէ զգայապէս, ճի՛շդ ինչպէս որ զարգացած մէկը արուեստի գործի մը առջեւ կը վարուի։ Մարդս պէտք է որ կինը արուեստի առարկի մը պէս քիչ մը հեռուէն դիտէ։ Առ կինն այս տեսակ յարաբերութիւնն է որ խաղաղութիւն և երանութիւն կը բերէ, որուն մէջ «գնա՛ նատուր ըլլալ» և «վայելել» զարգ չունին։

Երջանիկ է այն արուեստագէտը որ թափանցած է կնոջական դիւթանքի գաղտնիքին և դիտէ անոր տէրը մնալ։ Արուեստագէտի ինքնաճանաչութեան խորունկ խօսք մըն է այն զոր Անդէմ Ֆօյերպախ կը դրէր մօրը։ «Ես ոչ թէ տան տիկնի մը, այլ մուսայի մը պէտք ունիմ։» Անոնց Ռիշի, որ ասենի մը համար անոր արուեստին և անոր սիրոյն տիրած էր, ուրիշի մը կինն էր։ Ասիկա ա՛յն տեսակ յարաբերութիւն մըն էր, զոր բուն իմաստով յարաբերութիւն մը կարելի չէ նկատել։ Ասոր համար էր որ յաջողութիւնը, ոգեւորութիւնը և դիւթանքը մեծ տեղ մը դրաւած էին այդ յարաբերութեան մէջ։ Այսպիսի էակներ, որոնք զլատա ու անենպելի, արուեստագէտի կեանքին սրատաքին գիծը չշոչափելով միայն կ'անցնին, ճուռանելու կը փոխարկուին։ Այսօրինակ երկնային չոչոզուն էակ մըն էր Տանդէի Պէատրիչէն, զոր Ֆիորէնցցի մեծ բանաստեղծը իր լուսաւոր սիրէանքին մէջ Մատոնայի գահուն առնելիք տեսած է։

Ճուճոնէ, Դիցքանի նախակարապետը, յանձին Զէչիլի գտած է նախատիպերը երկնային ու երկրային գեղեցկութեան։ Զայնեներցացուցած է իրր Մատոնա և իրր գեղեցկութեան չատատաւուն։ Ճուճոնէի վերջին ծուղի եկած է դիւթական այդ էակին առջեւ և ուզած է որ ան իր կինը ըլլայ։ Սակայն մուսան լատգոյն գաղափար մը ունէր արուեստագէտին նկատմամբ։ Զէչիլի կ'ուզէր սիրուիլ. արուեստագէտը նեղ իմաստով չէր սիրեր զայն, որով Զէչիլի փոխու արուեստագէտին ձեռքէն։

Եղերակատերգութիւնը արուեստագէտներու և գաղափարապաշտներու ամենամեան կեանքին, հո՞նէ որ խէպալը և սանտիկինը իրարու հետ կը շփոթուին։ Բայց ամէնէն աւելի արուեստագէտը որ ուրիշ որ և է մէկէն աւելի պէտք է զգուշանայ որ կնոջական դիւթանքը չի կորսուի, ուրիշ որ և է մէկէն աւելի այդ վտանգին ենթարկուած է։

Բայց կարելի բան է որ մարդս այդպէս իսկալ կերպով մը ճշդէ իր յարաբերութիւնները կնոջ հետ։ Կեանքի փորձառութիւնը մեզ ցոյց կուտայ թէ այս բանը կարելի է, եթէ մեր դիմացը գտնուող կինը մայր մը կամ քոյր մըն է։ Այս պարագային է որ մարդս կը վայելէ կնոջ բովանդակ անդորրեցուցիչ և մխիթարող հոգին։ Նաև, երբ կնոջ սիրոյը ականջ չդնէ իրեն աղերսող մարդուն, կընայ ըլլալ որ մինչեւ կեանքին վերջ այդ տեսակ կինը սեւական դիւթանքի մը աղբիւրը դառնայ անոր համար։

Ուրեմն հարկ է սորվիլ առանց զգայականութեան, արուեստագիտապէս վայելել ուրիշ կիներ, զոյս մարդ չի սիրեր։ Զգայական ընազդը այնքան կարելի է ազնուացնել, որ իբր քաղաքակրթական ազդակ մը դեր կատարէ։ Ինչ որ մարդ իր ընազդէն կը պահանջէ՝ նոյն չափով հոգեկանին վրայ աւելցուցած կ'ըլլայ։ Այսպէս ուրեմն, առանց արհամարհելու նկատմամբ։ Զէչիլի կ'ուզէր սիրուիլ. արուեստագէտը նեղ իմաստով չէր սիրեր զայն, որով Զէչիլի փոխու արուեստագէտին ձեռքէն։

Ինչ մեկ թագիկիցը Բարլզի ճարտարան զեւանաստուած գիտեր է, այդ խրնդրոյն համար սեղեկութիւն առնելու։ Դեսպանատան քարտուղարներէն մէկը սա յայտարարութիւնը ըրեր է.— «Պէտք չէ մեծ կարեւորութիւն մը տալ Նիւ-Եորքէն կարգ մը լրագիրներու ուղղուած վրդովիչ հեռագիրներու։ Սան-Ֆրանչիսքոյի վարժարանները Ճապոնցի ուսանողներու արտաքսելու խնդիրներուն առթիւ ծագած վէճին համար։ Այդ գործը նոր բան մը չէ և մեր երկրին մէջ առաջ չէ բերած հանրային այն տեսակ զայրոյթ մը, որ եթէ սոյգ ըլլայ, կընայ ծանր հնճռոտութիւններ առաջ բերել։ Անչուշտ Ճարտնցիներուն համար կայ արժանապատուութեան խնդիր մը, որպէս զի օտար երկիրներու մէջ իրենց ազգակիցները արժանաւոր անհրաժեշտ և դաշնադրութիւններով ճանչցուած յարգանքներուն։ Ճարտնցիներուն համար նաեւ ծանօթ են այդ միջադէպին պատճառ եղող տեղական դժուարութիւնները և զուտ տեղական խնդիրները։ Ճարտնցիները կատարելապէս վստահ են թէ ամերիկեան կառավարութիւնը պէտք եղածը պիտի ընէ Քալիֆորնիոյ իշխանութեանց մօտ, մեր իրաւունքներուն ճանաչումը ձեռք բերելու համար։ Մենք բնաւ չենք խորհիր պատերազմ հրատարակելու ամբողջ Մ. Նահանգաց դէմ, մէկ քանի Ամերիկացիներ մեզի թշնամի դնելուն համար։ Ուստիկ թէեւ կառավարութիւնը նպատաւոր է Ճարտնցիներու պահանջմանց. այդ է ամէնէն կարեւորը մեզի համար։ Ուստիկ թէեւ կառավարութեան մէկ է Քալիֆորնիոյ իշխանութեանց հետ սահմանելու Ճարտնցիներուն համար նպատաւոր կարգադրութեան մը մանրամասնութիւնները, և վստահ ենք որ պիտի յաջողի։ Լաւագոյն ապացոյցը թէ Ճարտնցիներուն կողմէ որ և է ծանրակիր զգոյշութիւն մը տեղի պիտի չունենայ, այն է որ Բարլզի Ճարտնական դեսպանատունը այդ մասին որ և է հեռագիր չէ ստացած։ Թոքիոյէն։ Եթէ Ճարտնի կառավարութիւնը նուազին ցոյց մը կոմսմակերպէր, որ պատերազմ կը նշանակէ, չուտով տեղեկութիւն պիտի ստանայինք, քանի որ ամէն տեսակ պատերազմ միջազգային կարեւորութիւն մը ունի։ Արդ, ո՛չ հրահանգ ստացած ենք և ոչ ալ ծանօթութիւն մը։»

ՀԱԼՈՒՆՑԻՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ.— Լոնտոնի մէկ քանի լրագիրներ հեռաւոր հեռագիրը կը հրատարակեն Սան-Ֆրանչիսքոյէն.— Եոքոհամայի մէջ Մ. Նահանգաց ընդհանուր հիւպատոսը, որ հիմա Սան-Ֆրանչիսքօ կը գտնուի, կը յայտարարէ թէ Ճարտնցիները զայրացած են ամերիկեան վարժարաններուն մէջ եղած հակաճարտնական խարութեանց համար և թէ Ճարտնի մէջ բացարձակապէս կը խօսին պատերազմի մը հնարաւորութեան վրայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍԵՂԱՆԱՆԻՈՆՆԵՐ.— Նիւ-Եորքէն հեռաւորը կը հեռագրեն Էֆo տը Բաուիի.— Սեղանաւորները չատ կը զրաղին Խորհրդարանին ուղղուելիք նախագահական պատգամագրով, որ երկար չքմեղանիներ կը պարունակէ Ճարտնի ուղղուած, Սան-Ֆրանչիսքոյի վարժարաններուն նկատմամբ։ Պ. Ռուզվէլթ այդ պատգամագրին մէջ բացարձակապէս կը յայտարարէ թէ Ամերիկացիները անիրաւեն և կը պահանջէ որ օրէնսդիր իշխանութիւնը կարգի դնէ Ճարտնցիներուն ամերիկեան հպատակութիւնը ընդունելու խնդիրը։ Նախագահը կը դովէ Ճարտնցիներուն քաջութիւնը և կ'ըսէ որ Քալիֆորնիացիներուն արարքը կընայ ծանր միջադէպերու պատճառ ըլլալ։ Ամերիկեան սեւամորթները կը վախնան թէ մի՛ գուցէ նախագահական պատգամագրիը միջազգային թուղթերու վճռաւորմառաջ բերէ։ Արդարև պատգամագրին պարունակութենէն սա կը հետեւի թէ Խորհրդարանը եթէ չընդունի Ճարտնցիներու մասին եղած առաջարկութիւնը, Ճարտն թշնամական ընթացքի մը պիտի հետեւի։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

ԹԱՆԳԻԼԻՐ ՄԷՋ.— Թանի թագիկիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Թանճէրէն.— Ժոէսի հարցասիրումը Պ. Ռանսոնի վերջին յօդուածը, Մարոքի գործերուն վրայ, դառն ապատարութիւն մը գործեցին Ֆրանսական գաղթականութեան վրայ։ Այնպէս կը նկատուի թէ անոնցմէ ապատարութիւն մը պիտի գործեն Մարոքի մէջ։ Ժամանակէ մը ի վեր Մարոքի տեղեկութիւն կը ստանայ լարեկամներու միջոցաւ, որոնք կը չափազանցնին կարեւորութիւնը լրագրական բոլոր այն յօդուածներուն և արտայայտութեանց, որոնք կրնան Ֆրանսայի կառավարութեան գործը տիրացնել Մարոքի մէջ։ Իրաւամբ դիտել կը տրուի թէ Պ. ար Լանրոսանի յօդուածը և Պ. Ժոէսի հարցասիրումը, որոնք ճիշդ այն պահուն տեղի կ'ունենան երբ դիւանագիտական մարմինը Մարոքի կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Թանճէրի անեղատ կացութեան վրայ, հանգամանքը ունին, ապահովելով իր արարքին հետեւանքներուն համար, քաջալերելու դայն իր անգործութիւնը մէջ և ծանրացնելու իրաց ներկայ կացութիւնը։ Միւս կողմէ մեծ զարմանքով կը կարդացուի թէ Պ. ար Լանրանի նման մարդիկ կը ջատագովեն մատացածին ու վատնգաւոր դաղափար մը, որ է Մարոքի ռասիկանութիւնը տէրութեանց ներկայացուցիչներուն հակոգութեան ենթարկել։ Նոյն իսկ Թանճէրի օտար դաղթականութեանց մէջ ձեւնտաս և անկոգնեակալ ոգիներ դիտել կուտան թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը, ոչ թէ բարեացակամութիւն չունի, այլ նոյն իսկ վերջերս միջամտած է երկու միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը ընելու Մարոքի կառավարութեան։ Թէ՛ այդ իրողութիւնը և թէ հարաւային Ալժէրիոյ իշխանութեանց կողմէ, Մարոքի գործը երեւան ելլելէն ի վեր, Մարոքի կառավարութեան ընծայուած աջակցութիւնը բաւական ըլլալու են գոհացում պատճառելու անոնց որ կ'ըսեն թէ Բարիզի Դաշնիցը արկածախնդրութեան կը ձեռնարկէ։»

ԴԵՊԵՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ.— Պէրլինի մէկ քանի լրագիրներ կը ծանուցանեն թէ Պէրլինի պաշտօնական շրջանակները հաստատած են որ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոնի յայտարարութիւնները ճիշդ արձագանգն են Բիլէմանայի Դաշնիցին դիտաւորութեանց։

ՍՊԱՆԻԱՅԻ ՄԷՋ.— Մատրիտի լրագիրները որոնք նախարարական տաղտապով կը զբաղին, չատ չեն խօսիր Ֆրանսական հանձնաժողովութեան վրայ, Մարոքի գործերուն նկատմամբ։ Սպանիոյ ծովային նախարարութիւնը, սակայն, առաջ տարած է պատրաստութիւնները՝ խումբ նաւային դիւնորներ զրկելու, որոնք Թանճէր ցամաք կելլելիք զինուորներուն թիւը պիտի ամբողջացնեն։ Երբ պէտք ըլլայ Բաուիքէն երկու նաւեր պիտի զրկուին՝ աջակցելու Բիլաեօ և Մարիա-ֆի-Մոլինա զրաւանորներուն։ Եթէ ցամաքային լանակէն զինուորներ առնել հարկ ըլլայ, կարելի պիտի ըլլայ զանս առնել թէ՛ Ալճէզիրասի պահակաղօրքերէն, որսորդ զինուորներու երեք վաշտերէ բաղկացած, և կամ թէ Բ. զօրաբանակէն, որ Ատտալուզիա կը գտնուի։ Սխալ է, սակայն, այն լուրը թէ այս միջոցիս զինուորական համախմբումներ կը կատարուին Քարիքսի և Մարիտիի մէջ։

ԴԵՊԵՄԱՆՈՒԹԻՒՆ Խորհրդարանը նկատուելութեան առաջ Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդին որոշումները։

ՖՐԱՆՍԱՆԱԿԱՆ նուաստաժիրը, Թուշառ ծովակալին հրամանատարութեամբ, նոր Բաուիքս պիտի ուղեւորի, ուրկէ ծովակալը Մատրիտ պիտի երթայ։ Այդ այցելութեան ատեն Թուշառ ծովակալը Սպանիոյ թագաւորին պիտի ներկայանայ։ Նաև պիտի տեսակցի Սպանիոյ ծովային նախարարին հետ։ Թուշառ ծովակալին այցելութեան նպատակն է երկու երկիրներուն բարեկամական զգացակցութեանը մասին կատարեալ համաձայնութիւն գոյացնել։ Հաւանական է որ Թուշառ ծովակալը վարէ ընդհանուր հրամանատարութիւնը, սահմանով աւելի բարձր ըլլալուն համար։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

ՊԱՊԸ ԵՒ ԲԱՖԱՆԱՆ ՕՐԷՆԴԸ.— Հռոմի հետեւեալը կը հեռագրէ Բարիզի թերթի մը թղթակիցը.— Սոյգ աղբիւրէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, Պապը կարգ մը ուղղութիւններ տուած է Ֆրանսայի եպիսկոպոսներուն՝ Եկեղեցիին ու պետութեան բաժանման օրէնքին նկատմամբ։ Պիսս Ծ. կը թելադրէ հետեւեալները.— Ա. Ոչ-կրօնական ինչքերու (բարեգործական ու դպրոցական հաստատութիւններ) փոխանցումը՝ հանրային կամ հանրօգուտ հաստատութեանց, որոնք միւնոյն նպատակին կը գործածուին իրենց ստացուածքները։ Բ. Կրօնական հաստատութիւններու յայտարարութիւնը, 1881ի օրէնքին արամադրութեանց համաձայն, պայմանաւ որ այդ յայտարարութիւնները տարին մէկ անգամ կատարուին։ Միւս կողմէ Պապէն խնդրուած էր պատասխանել սա հարցումին թէ երբ կրօնական ընկերակցութիւն մը ինչքերը ստանայ և եկեղեցիին սեպհականութիւնը անոր պատկանի, ո՞վ պիտի ըլլայ երէցը։ Պիսս Ծ. սա պատասխանը տուաւ.— «Երէցը պէտք է չարունակէ կրօնական պաշտամունքը, հակառակ կրօնական ընկերակցութիւնը մը դանուելուն իր թեմին մէջ։»

ՊԻԻԼՈՎ՝ ՅԱՋՍ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՑ

Անգլիացիները՝ ինչպէս Վիլհէլմ կայսեր, այնպէս ալ իշխան Պիւլովի համար մեծ հեռաբրբրութիւն կը ցուցնեն։ Ցից Կէրլա ֆանդէլի յօդուած մը հրատարակած է Ուիհնsunr Մակազինի մէջ, դերման վարչապետին վրայ, ուրկէ կ'երևի թէ Ալպիսի զանգիները որքան ուշադրութեամբ կը հետեւին Պիւլով իշխանի կեանքին մանրամասնութեանց։ Վիլհէլմ կայսր, գրուած է այդ յօդուածին մէջ, որ իր սէրութեան կարդագոյն անձնաւորութիւնն է, նախարարապետի այդ դժուարին պաշտօնին համար ինն Պիւլովը կոչելէ զատ մեծ պատիւներ ալ ըրաւ անոր։ Երբ իշխան Պիւլով իրրեւ արտաքին գործոց նախարար Բարոլինեան կղզիներու բաժանման համար Մադրիտցւոց հետ կնքուած դաշնադիրը և խնդրոյն գոհացուցիչ լուծումը ծանուցանող հեռագիրը հեռաձայնով հաղորդեց Բոյտամի պատասան, ուր կայսերական բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը ընդունեց զայն ու մասայց կայսեր, հինգ վայրկեան եռք տուաց Պիւլովի հեռաձայնի գործիքը։ Նախարարը ապանջին մասնցուց լսելի գործին և միւնոյն բարձրաստիճան պաշտօնեան հետեւեալը խօսեցաւ.— «Հրաման ընդունած եմ հաղորդել Ձեր Վսեմութեան թէ Ն. Վեհափառութիւնը կամաս ունուսաւ Ձեզ»։ Պիւլովի իշխան անանուն ալ նմանապէս յանկարծական է. այնքան ատաս մը կայսրը չատ կանուխ Պիւլովի հետ տեսակցութիւն մը ունենալով անմիջապէս «իշխան»ի տիտղոս տուած է անոր։ Երբ կայսրը Պերլինի մէջ ըլլայ, Պիւլով ատաուն կանուխ, ժամը 5ին կ'ելլէ։ Վասն զի կրնայ ըլլալ որ կայսրը յանկարծապէս այցելէ իրեն, ինչ որ կը պատահի յաճախ։ Ապա կը սկսի իր օրական գործերուն, դիւրերը հասած հեռագիրները աչքէ կ'անցընէ. ակնարկ մը կը նետէ սաաւսանան լրագիրներուն վրայ։ Եթէ կայսրը Բէօնիկրեց վաղուցէն գալով նախարարական պաշտօնարանին ետեւի դռնէն ներս մտնէ, Պիւլով իր այդ զբաղումն վիճակին մէջ կ'ընդունի կայսրը և երկու-քսան պտոյտի կ'ելլեն դարասանին մէջ, և երբ օդը գէշ ըլլայ, Պիւլովի մէկ ատանձնասենեակին. մէջ կը սկսին խօսակցութեան, որ միշտ ոգեւորիչ է։

Եթէ կայսրը ճամբորդութեան մէջ գտնուի, նախարարապետը չատ երկար հեռագիրներով կը հաղորդէ կայսեր՝ կառավարական ամէն խնդիր, իր մանրամասնութիւններով։ Պիւլով իշխան կայսեր հետ տեսակցութենէն ետք մինչեւ էկս օրէ 1 ժամ ետքը, կը զբաղի պետական գործերով և ապա կը հաճէ իր տիկնոջ հետ։ Իշխանուհին, ինչպէս յայտնի է, մեծ ազդեցութիւն ունի իշխանին վրայ, ինչպէս կ'երևի սա խոսասովանութենէն զոր Պիւլով զրեթէ յանախ կը կրկնէ իր իշխանուհի տիկնոջ հասցէին մեծարանք մը ընել ուզած ատեն. «Ամէն ինչ որ կայ իմ մէջ բարի, կնոջս կը պարտիմ։» Մէկ կէտի մէջ միայն իշխանուհին համակարծիք չէ Պիւլովի. այդ ալ նուազածութեան մէջ։ Պիւլով նախամեծար կը համարի միշտ ժողովրդական մեղեդի մը լսել քան Վակնէրի մէկ օպերան։ Հաչի ատեն, ուր սովորաբար մէկ քանի հիւրեր կը գտնուին, նախարարապետը աւելի կը սիրէ խօսիլ արուեստի, դրականութեան, մանաւանդ պատմութեան վրայ։ քան թէ քաղաքականութեան վրայ։ Պիւլովի նախասիրած զբաղումն է պատմութիւնը։ Իշխանը, ապա, կանոնաւորապէս, օտար լրագիրներէն կարեւորագոյններուն առաջնորդող յօդուածներէն մէկը կը կարդայ, և որուն ընտրութեան համար մասնաւոր պաշտօնեաներ կան, որոնք նախարարապետին յանձնարարած խնդրոց վրայ կարեւոր յօդուածները կը գտնեն, և որոնք մերթ կայսեր կը ներկայացուին։ Իշխանը իրեկուան դէմ, պտոյտի կ'ելլէ իր ապարանքին դարասանին մէջ, չատ անգամ նոթագրութեան թուղթի մը ի ձեռին, յոյժ մտաղբաղ, և յայտնապէս ծանր խնդիրներու վրայ մտածողի մը երևոյթով։ Կէս ժամու պտոյտ ետքը, իր աշխատութեան սենեակը կը դառնայ և գերմաներէն, անգլիերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն լեզուներով իր թղթակցութիւնները ստուն կուտայ, այդ երեք օտար լեզուներու քաջ հմտութիւնը։ Ժամը 5ին ընդունելութիւն կ'ընէ, 7½ին կ'ընթրէ, 10ին վերատին կը սկսի աշխատիլ, և մինչեւ կէս գիշեր կ'ուսարտէ ցերեկուընէ մնացած գործերը, ապա կը հանդստանայ և առօրեայ իր չափազանց աշխատութեան հակառակ, հինգ ժամ քնանալով, վերջապէս կազդուրուած կը սկսի նոր օրուան աշխատութեան։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՈՑ ՆՈՒԱԶՄԱՆ ԵՐԿՒԻՂԸ

Ֆրանսացիները վերատին սկսան իրենց երկրին ապատչային վրայ մտածել, և վիճակագրութեանց վերջին արդիւնքը չատ հոգ կը պատճառէ իրենց։ Պաշտօնական վիճակագրութեանց հաստատումէն ի վեր, այսինքն 100 տարիէ ի վեր, այսչափ նուազում տեսնուած չէր։ Իրենց երկիրը սիրող Ֆրանսացիներուն ամէն բողոքները, խրատները անլսելի մնացած են, որ ծնունդց թիւը այսչափ կանոնաւորապէս ետ կ'երթայ, մինչ եւրոպական ուրիշ ամէն երկիրներու մէջ կանոնաւորապէս կը բարձրանայ։ Ամէն հաշիւներէն յայտնապէս կ'երևի թէ ժողովուրդը զղջալէն կը նուազի Ֆրանսայի մէջ, երբեք եղած չէ 1000ին 1 յուսալում մը, մինչ ուրիշ երկիրներու մէջ ժողովուրդին ամումը չարունակ կ'աճինայ։ 1904ին Անգլիոյ մէջ 475,000 հոգի աւելցած է, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ 562,000, Իտալիոյ մէջ 387,000 և Գերմանիոյ մէջ՝ 862,664, այսինքն հազարին 15։ Ֆրանսայի մէջ 1904ին, 38 նահանգաց մահերու ընդհանուր թիւը աւելի էր ծնունդց թիւին, իսկ 1905ին 44 նահանգներու մէջ տեղի ունեցաւ այս առաւելութիւնը։ Մէկ քանի նահանգներու մէջ, ինչպէս Լօդ է կառուն, Թուլն է կառուն և այլն, երկու ծնունդի դէմ երեք մահ պատահած է։

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱԼՎԱՏԵՍՊԵՏԻ ՄԷՋ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Սան-Ֆրանչիսքոյի քաղաքապետ՝ Պ. Շմից ինչպէս ծանուցուեցաւ, Եւրոպայէն վերադարձին, ձերբակալուած է նոյն քաղաքին մէջ։ Պ. Շմից մէկ քանի տարի առաջ նուադածու էր շաբաթական քառասուն տալոր վարձքով, Սան-Ֆրանչիսքոյի թատրոններէն մէկին մէջ. ամբաստանուած թէ հարստացած է կարգ մը զեղծումներ գործելով, մանաւանդ երկաթաշարքէն արկածներու ըլլալիք նպաստներու գործին մէջ, ուրկէ հինգ միլիոն ֆր.ի գումար մը անհետացած է։ Պ. Շմից երբ կասախումբէն կ'ելլէր, բանախօսութիւն մը արտասանելց, ըսելով որ անմեղ է և պիտի կրնայ ապացուցանել։ Պ. Շմից աղատ արձակուեցաւ 125,000 ֆր.ի երաշխաւորութեամբ։

ՇՈՒՐՍԱՒԻՍ ԴԱՆԱՊԱՐՏԻՍԱՆՑ.— Իր զեղեցիկ վալսերով հանրածանօթ Եոհան Շթրաուս, որ իբր երգահան, սիրեզերական համբաւ մը կը վայելէ, խաղերայութեան համար դատապարտուած է։ Վիեննայի մէջ մեծ յուզում պատճառած է դատապարտութեան լուրը։

ԵՐԵՎԱՆԵՑԻՆԵՐՆ ԹՈՒՆԵՆԻՔԱՆ.— Մամանորաբար երաժշտութիւն նուիրուած թանգարան մը պիտի հիմնուի մօտերս Վիեննայի մէջ։ Նշանաւոր երաժիշտներու նուագարաններ, ձեռագիրներ, կիսաբաձներ և նկարներ պիտի հաւաքուին հոն։ Արուեստի պատմութեան հետամտողներ պիտի կրնան հոն գտնել ճոխ հաւաքածոյ մը Պախի, Հէնտելի, Մէնտէլսընի, Սբերի, Վէպերի, Մոյարդի, Պեթովէնի և Պրահմսի նուագատեղերուն։ Ցուցափեղկի մը մէջ պիտի դրուի Հէյտընի գանկը և քանի մը սրան ալ պիտի յատկացուին դաշնակներու ցուցադրութեան, ի վեր հանելու համար այդ նուագարանին յաջորդական կատարելագործութիւնները։

ՄԱԼԵՆՈՎԻՆԷ ՎԱՐԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ.— Նորվէկիոյ Մօտ թագուհին, դուստր Էտուարդ Է.ի, որ հիմա Անգլիա կը գտնուի, Կիւտոդի մէջ կատարուած ընդունելութեան ատեն կը կրէր սամուրենի վերարկու մը, երկու միլիոն ֆրանքի արժէքով։ Ռուսիոյ կայսրուհին ալ սամուրենի մեծարժէք վերարկու մը ունի, բայց նուազ արժէքաւոր է և Մօտ թագուհիին վերարկուէն յետոյ կուգայ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԱՄԷՆԷՆ ՍՈՒՐ ՏՈՍՐԱՍԷՆԸ.— Ուղեւորական գործակալութիւն մը յանախորդի մը յանձնած է երկաթուղիի տոմսակ մը, զոր կարելի է ամէնէն սուրը հասարել։ Ուղեւորը վճարած է 31,937 ֆրանք 75 սանթիմ։ Լոնտոնէն դէպի Լոնտոն ուղեւորութեան համար է։ Զմռնանք ըսելու որ աշխարհս չքմեղը կատարուած ճամբորդութիւն մըն է տակիս։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՆՇՏՕՆ.— Տրապիզոնի նահանգին Օրտու գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Կիլիսանի գայմագամ Խալիլ Իպրահիմ փաշա, որուն յաջորդեց Օրտուի գայմագամ Իզզէթ էֆ..

—Երզրումի հեռագրական ու թղթատարական ընդհանուր Տնօրէն անուանուեցաւ Սամի պէյ և Տիարպէքիրի ալ Սուպհի պէյ։

—Սըվերդի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ անուանուեցաւ Բրէվէզայի գաւառին Տէֆթէրխանէի առաջին քարտուղար Անմէտ էֆ.։

ՊԱՆՏՈՒԱՆՆԵՆՆ.— Զորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սուրբէի Հիւմայունի խաղիսի Մէհմէտը և Կայս. Պալատան դանապան Ալի էֆ.ի։

ՀԵՐՔԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէի մը հաստատեց, Պայրամի առթիւ չաքարեղէնները լուսաւորուցան Կայս. Սանայի վարժարանին ուսուցիչներուն և ուսանողներուն, որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Կայս. արեւշատութեան համար։

ՕՏԱՐ ՊԱՆՏՈՒԱՆՆԵՆՆ.— Պարսից կառավարութիւնը Առիւծ և Արև պատուանշանի երկրորդ կարգը տուաւ Այսրնի նահանգին տրաքին յարաբերութեանց տեսուչ Ֆուատ պէյի։ Հելլէն կառավարութիւնը Ս. Փրկչի պատուանշանին չորրորդ կարգը տուաւ Թրէնալայի նախորդ օսմ. հիւպատոս Խալիտ պէյի, որ նոյն պաշտօնով Թէոդոսիա փոխադրուած է։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանները գործածութիւնը։

ՕՍՄԱՆԵՐՈՒՆ պատերազմական նախարարին թիւնապահներէն հարիւրապետ Տիմիթրի Սուչօ իշխանին հօրեղբայրը՝ Կիւկուր Սուչօ մեռած ըլլալով, Կայս. Իրատէ մը արտօնեց որ անկէ մնացած ակնոցները Իֆթիխարի պատուանշանը գործածէ Տիմիթրի Սուչօ իշխանը։

Ռ. ԴՈՒՐՈՒ գրեց առեւտրական ու հանրօգուտ չշուութեանց նախարարութեան յանձնաժողով մը կազմել, Պոլսոյ Ապահովութեան Մասուկին գործառնութիւնները քննելու և արդիւնքը տեղեկագրելու համար։

ՏԵՍԱՆԵՑԻՈՒԹԻՒՆ.— Գերմանիոյ դեսպանը, Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը և Սպանիոյ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռ

կինքուած առեւտրական դաշնագրութեան պայմանաժամը անցեալ յունիսին աւարտած ըլլալով, նոր դաշնագրութեան մը և հիւպատոսական պայմանագրութեան մը կնքման համար բանակցութեանց պիտի ձեռնարկուի։

ՄԱՆՆԸ ԳՐԱՄՆԵՐԸ. — Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ մանր դրամներու նուազութենէն չահագործութիւններ կը կատարուին, հրամայեց որ Փողոցանցը հարկ եղած միջոցները ձեռք առնէ՝ եղած պէտքին համեմատութեամբ մանր դրամներ պատրաստելու համար։

ՍԱՒՐԻՒԻ ՀԻՒՄԱՆՈՒՆԸ տանող Պեզմը Ալեմ չոգենաւը նախորդ շաբթուան երեքշաբթի օրը Պէյրութ ժամանելով, Սուրբ Էմիլի Հիւսէյին Պէյրէտտին պէյ և հետեւորդները արժանավայել պատիւներով ընդունուեր են։ Անցեալ կիրակի Սուրբէի Հիւմայունը ճամբայ հանուեր է դէպի Դամասկոս։

ՊՐՈՒՍԱՑԻՆ կը գրեն թէ մինչեւ Քէշիլ լերան գագաթը չինուող 38 քիլոմէթրոց խճուղին աշխատութիւնները ընդհատուեր են ձմեռուան հետեւանքով։ Կ'ենթադրուի թէ յառաջիկայ գարնան ամբողջովին պիտի աւարտի նոյն խճուղին չինութիւնը։

—Ելեկտրաշարժ թրամուէյներու հաստատման և քաղաքին մէջ օդային կաղի գործածութեան մասին քննութիւն կատարելու պաշտօն ունեցող ճարտարագէտները փորձեր կը կատարեն թէ գետերէն, գետակներէն և ջրվէժներէն ո՛ր տասնեան կարելի է օգտուիլ։

—Ամերիկայէն և Միլանէն եղած յանձնարարութեանց հետեւանքով Պրուսայի մէջ խողակի գիները բարձրացած են։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻՒՆ. — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Բալլավիչինի մարքիզը, այս շաբթու, պիտի ընդունի Կ. Պոլսոյ աւստրահունգարական գաղթականութիւնը։

—Ռուսիոյ դեսպանը, այս իրիկուն, սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպանին և դեսպանատան պաշտօնեաներուն։

—Ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյշման, առջի օրը, Ֆրանսայի դեսպանատունը երթալով, այցելութիւն տուաւ դեսպան Պ. Քոնսթանի. իսկ Ֆրանսայի պատերազմական նախորդ նախարար Պ. Էթիէն ու Տիկինը բացակայ ըլլալով, անոնց համար ալ իր այցետոմսը թողուց։

—Ռումանիոյ դեսպան Պ. Բաքինիու, առջի օրը, Գերմանիոյ դեսպանատունը գնաց և տեսակցեցաւ դեսպան Պառոն Մարշալի հետ։

— Ամերիկեան դեսպանին կինը ու աղջիկը, երէկ, Բարիզէն Կ. Պոլիս ժամանեցին և Սիրքէճիի կայարանին մէջ ընդունուեցան դեսպանին և դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ։

— Սերպիոյ դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պ. Քրիսթիչ Սերպիոյ թագաւորին մանաւոր քարտուղար կարգուած ըլլալով, Կ. Պոլսէն մեկնելուն առթիւ, երէկ, այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց Նախարարին, որոնց մատոյց իր հրաժեշտի ողջոյնը. նաև նոյն նպատակով այցելութիւն տուաւ ուրիշ պաշտօնատարներու։ Պ. Քրիսթիչ ուրբաթ օրը Պէլգրատ պիտի ուղեւորի Արեւելեան ճեպընթացով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոս Կ. Պոլիս պիտի գայ յառաջիկայ փետրուարի վերջերը։

ՊԱՆՏՈՒԹԵՐԸ. — Հանրային առողջապահութեան քննիչը ծանոյց թաղականական չրջանակներու առողջապահական քննութիւնն ու փայտի տաշեղէ պատրաստուած քացախներու վաճառումը արդիլուի և թթուին, և եթէ անսասանողներ ըլլան, ատոնք պատժուին։

ՕԳՆԵՐՈՒՆ ՎԱՌԱԿԸ. — Վանէն կը գրեն թէ այս տարի ձմեռը ժամանակէն առաջ հասած ըլլալու երեւոյթը ունի։ Հոկտեմբերի վերջին չաքռնուն խիտ առատ ձիւն տեղացած է։ Վառելանիւթերու գիները սգած են։

—Ինկիլրիէն առնուած լուրերու նայելով, հոկտեմբերի վերջերը օդերը ցրտեր են և շրջակայ բարձր լեռներու վրայ ձիւն տեղացեր է, սակայն երկու օր ետքը ցուրան ու ձիւնը անհետացեր են։ Հիմա օդերը այնքան մեղմ են որ դուռ և պատուհան գոցելու գրեթէ հարկ չի մնար։ Երբեմն ալ թեթեւապէս անձրեւած է, սակայն հիմա օդերը բացուած են։

—Միլերիրիանի և Արշիպեղագոսի մէջ փոթորիկ տիրելուն հետեւանքով, Պիրէմոնի նաւահանգիստը սպասող չոգենաւերը յապաղած են։

—Հելլենական Ասբասիա չոգենաւը որ Նիս կ'երթար, ճամբան բուռն փոթորիկի բռնուելով, հարկադրուեր է իր բեռցած ապրանքներուն մեծ մասը ծովը թափել և վերջապէս կամերը կոտրած, չորս կողմէ ծակտկուած հաղիւ կրցեր է Էլպա կղզին ապաստանիլ։

—Թեսալիոյ ամէն կողմերը ձիւն տեղացած է և սառնամէջ ձմեռ կ'ընէ։

Պ. ՊԷՐԹԷ, Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդին նախագահը, վաղը իրիկուն Սէնքը ա'Օռանի մէջ սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Ֆրանսայի պատերազմական նախորդ նախարարին ու Տիկին Էթիէնի։ Ներկայ պիտի գտնուին նաև Ֆրանսայի դեսպանը, դեսպանատան պաշտօնեաները և Կ. Պոլսոյ ֆրանսական գաղթականութեան երեւելիները։

ՕՍՄ. ՊԱՆԵՐԱՑԻՆ Տնօրէն Բանձիրլի պէյի եղբայրը՝ Տօմնիկ պէյ Բանձիրլի, երէկ, Լոնտոնէն Կ. Պոլիս ժամանեց։

ԵՐԵՔԱՊԱՐՏԱՆԱՆ Պանքային վիճակահանութիւնէն հարիւր հազար դրուշ չահող 135,671 թիւին տէրը՝ Տիարպէքիրի մէջ Տիգրան էֆ. Գալաֆեան, Երկրագործական Պանքային տեղւոյն ճիւղին դիմելով ստացեր է նոյն գումարը։

ԶԱՆԵԿ կը գրեն թէ մէկ քանի օրէ ի վեր կարմրախտի ու հարանթի դէպքեր պատահած ըլլալով, վարժարաններուն նկատմամբ առողջապահական միջոցներ ձեռք առնուած են։

ԴՊՐՈՑԻ ՕՐԻՆՔԸ. — Կ. Պոլսոյ և Իզմիրի անգլիական հիւպատոսները ծանուցած են անգլիական բոլոր հպատակներուն թէ գնա. Լէն սկսեալ պարտաւոր են ամբողջովին գործադրել դրամի նոր օրէնքին արամադրութիւնները։ Ծիրանաւոր հիւպատոսներն ալ նոյնմասն հրահանգներ ուղարկած են փրանսական հպատակներուն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Շարլոթ մարզարանմարտանաւը, վերջերս, Իզմիր հասաւ։ Վօլօ ալ այցելած է։ Ունի 480 սպայ և ուսանող։

ՀՆՏԻՈՅՆ ՈՒՂԵՒՈՐ ՄԸ. — Ռումանացի Պ. Բէթէրքաու որ հետիոտն ուղեւորութեան մը ձեռնարկած է, Կ. Պոլիս ժամանեց։ Պ. Բէթէրքաու 40,000 ֆր.ի գրաւի մը վրայ ձեռնարկած է այդ ուղեւորութիւնն։ Բարիզէն ճամբայ ելլելով երեք տարուան մէջ կատարած է հին աշխարհի չրջանը։

ՎԱԼԱՆԱՑԻ առեւտրական նախորդ գործակատար Մէմուսն պէյ, կ'ըսէ Սապահ, հասոյթներէ գումար մը խրացուցած ըլլալով, անոր այդ արարքը հաստատուած է կատարուած քննութեամբ, որով դատաստանի պիտի ենթարկուի։

Կ.ՊՈԼՍՈՅ ոստիկանութեան Տնօրէն Մաղհար պէյ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՂԱԼԱԹԻԱՅԻ ՍԱՆՆԵՐԸՆԸ. — Ղալաթիոյ սեղանաւորական հաստատութիւնները ծանուցած են Սակարանի յանձնախումբին թէ յառաջիկայն «մուպայեանի»-ները և այդ դրամատուներու հետ յարաբերութեան մէջ եղող «քուլիսէ»ները պարտին թուագրեալ պօռառօ մը ներկայացնել իրենցմէ գնուած արժեթուղթերուն համար։ Մուպայեանները սակայն մերժած են այս առաջարկը, պատրուակելով թէ Սակարանի այն կանոնագրութիւնը, որուն ենթակայ են իրենց գործառնութիւնները, երբեք այդ տեսակ պօռառօ մը յանձնելու մասին տրամադրութիւն չի պարունակեր։ Լա Թիւրքի, այս լուրը տալէ ետքը, կ'ըսէ թէ դրամատուններու այս պահանջը նախադէպչական միջոց մըն է, որ ընդունուած է և կը գործադրուի աշխարհս բոլոր Սակարաններուն մէջ. անտեղի է որ մեր մուպայեանները չուզեն ընդունիլ այդ դրութիւնը։ Պէտք է գիտնալ թէ թուագրեալ պօռառօն միակ միջոցն է յանցաւորները գտնելու՝ խարդախութեան մը կամ խարէութեան մը պարագային։ Այդ դրութիւնը կը ծառայէ նաև որոշելու պատասխանատուութիւնները և վնասուած կամ խաբուած անձերու չահերը պաշտպանելու։ Վերոգրեալ ֆրանքֆորտլիէն թերթը կը յարէ.— «Կարելի է մտածել թէ այդ տեսակ բան մը չուզել՝ կը նշանակէ օգտուիլ ուղղակի կանոնագրութիւն մէջ բաց մնացած կէտէ մը։ Բայց այս բացը կը յուսանք որ այլեւս գոյութիւն չպիտի ունենայ նոր կանոնագրութեան մէջ, որ պատրաստած է արդէն, և կայս. Կառավարութեան վաւերացման ենթարկուած»։ Լա Թիւրքի ի վերջոյ կ'ըսէ թէ առ այժմ մեծ դրամատուն մը մերժած է ընդունիլ 500 հատ Բուէնոսի երկաթուղիի պարտատոմսեր՝ այն պատճառաւ որ մուպայեանին անոնց հետ ցոյց չէր տուած պօռառօ մը։

ՊԱԼԱՏԱ Ալաճա Համամի կողմը մասնաւոր եկեղեցի մը կայ, անցեալ գիշեր երբ տունը կ'երթար, Պալաբ Բազարի մէջ մասնաւոր Մէվլուանի աշկերտը՝ Բարմաքիզը Լօմէր անոր վրայ յարձակելով ծանրապէս վիրաւորեց զայն։ Խալիտ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, սակայն երկի մեռաւ ստացած վէրքերուն հետեւանքով։ Մարդասպան Լօմէր Բերայի Զիլէքճի փողոցին մէջ հանրատունէ մը ձերբակալուեցաւ։

ՊԷՅԼԷՐՊԷՅԻ բնակող և երմտական նախարարութեան մէջ պաշտօնեայ Ցարգ էֆ. երէկ երբ նաւակով Սիրքէճի կ'երթար, Գըզդուլէի մօտ դիպուածով ծովը ինկաւ, բայց հոն գտնուող նաւաձիգ չոգենաւի մը միջոցաւ ազատուեցաւ։ Գրբարանը ունեցած և 45 ոսկի պարունակող դրամապանակը կորսուեցաւ։

ԳԱՍՄԸ ՓԱՇԱՅԻ մէջ, երէկ ժամ 6ին, մրդալաճառ Սիւլէյմանի խանութին հրդեհ ծագեցաւ, սակայն չուտով կարելի եղաւ մարել. տոմսակամածը միայն մասամբ այրեցաւ։

ՆՈՒԱԶՈՒՐԴ. — (Զինուորական սպառազինութեանց վերատեսչութենէն). — Անծուխ վառօդի Կայս. գործարանին համար ծծումբ, բորակ, հանքածուխ և նմանօրինակ նիւթեր, ինչպէս նաև երկաթեղէններ ևն. պիտի գնուին, որոնք նուազագոյի պիտի գրուին։ Ուստի անոնք որ այս նիւթերը կը փափաքին հայթայթել, կրնան նոյեմբեր 20ի երկուշաբթի օրուընէ սկսեալ, իրենց հետ ունենալով իրենց ևրաչխաւորութեան գումարը՝ ամէն երկուշաբթի և չորեքշաբթի օրերը զինուորական սպառազինութեանց վերատեսչութեան պաշտօնատունը դիմել։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Նոր սկզբունքներ.— Նշանաւոր բրոֆէսօրներ, Տոքթ. Բալմէթ և Պրքիթն, որոնք լայն մասնակցութիւն մը ունեցած էին հիւծախտին դէմ գիտնականներու կողմէ մղուած պայքարին, հնդիկ խողերու վրայ փորձեր կատարած են, որոնցմէ կը հետեւի թէ կաթը և ջուրը, նոյն իսկ ամլացած վիճակի մէջ, վտանգէ զերծ չեն միներ։ Ջերմութիւնը կը սպաննէ պասիլը, բայց դայն պարունակող հեղուկը միշտ վտանգաւոր կը մնայ, իր մէջ գտնուող թոքսիններուն պատճառաւ։ Եթէ երբեք բասիլէօրեան դրութեամբ Ֆիլբր Զեմպրլէնը գոյութիւն չունենար՝ ճար մը չպիտի գտնուէր Տոքթ. Բալմէթի և Պրքիթի կողմէ երեւան հանուած սկզբունքներուն հանդէպ։ Ֆիլբր Զեմպրլէն կը գտնուի Պ. Պ. Էլիաս Բարսքօ եւ եղբօր վաճառատունը, Պոլիս, Ֆիրնանճիլար, Բիւք վաչա խան, կամ Ղալաթիոյ իր մասնաճիւղը, Թիւնէլ փողոց, թիւ 45 վաճառատունը եւ կամ Պ. Պ. Լիմոնճիօղլու եւ Ընկերութեան մօտ, Բերա, Բաբէ վաճառատան քով, Ամենաւոր անել փողոցը, թիւ 5 եւ 6 (Տեսնել ծանուցումը չորրորդ էջին մէջ)։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՀԱՅՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր Կայս. Պալատ գնաց։

Ն. Սրբազնութիւնը կատարելապէս ապաքինած է, և միջօրէին Պատրիարքարան կ'երթայ։

ԻԶՄԻՐԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իզմիրի մեր թղթակիցը կը հաղորդէ մեզ հետեւեալ լուրերը, երկուշաբթի թուականով։

Տեղւոյս Բաղ. Ժողովոյ նորընտիր անդամներէն Ս. Թաքւորեան էֆ. հրաժարած է. միւս անդամներէն Բ. Թօփալեան, Գ. Օտասպաշեան, Կ. Զաքեան և Կ. Պալապանեան էֆ.ները՝ եղած հրաւէրին վրայ՝ նիստ գումարելով իրենց դիւանը կազմած և Բ. Թօփալեան էֆ.ն ատենապետ և Կ. Պալապանեան էֆ.ն ատենադպիր ընտրած են։

Ժողովը ընթացիկ գործերէ զատ հեռաձեւալ խնդիրին վրայ խորհրդակցութիւններ կատարած է։

Տեղւոյս ունեւոր ազգայիններէն կարարեալ էֆ. Արապեան որ առողջական պատճառներով բաւական ժամանակէ ի վեր Եւրոպա կը գտնուի, ասկէ առաջ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ բակին մէջ միայարկ արհեստանոց մը չինել տուած էր. վերջերս յիշեալ արհեստանոցի վրայ նոր չէնք մը բարձրացնելու և դայն գիշերօթիկ վարժարանի աշակերտներուն յատկացնելու առաջարկ մը տեղի ունեցած էր։ Արապեան էֆ. հիմնապէս ընդունելով այդ առաջարկը, նախապէս չէնքի յատակագիծին, չինութեան վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող ճարտարապետին և ուրիշ կէտերու վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ ուղած էր. նախորդ Վարչութիւնը թէեւ այս առթիւ գրեթէ երկու ամիս առաջ նիստ մը կազմած էր, բայց կ'երեւայ թէ գործը կիսատ մնացած ըլլալով նորադարձ Բաղ. Ժողովը այս առաջին նիստին մէջ հարկ եղած միջոցներու դիմելով Արապեան էֆ.ի պատնէշած տեղեկութիւնները փութացնել որոշած է։

Ներկայ անդամները առեւտրական ասպարէզի մէջ աշխատասէր և գործունեայ հանդիսացած անձնաւորութիւններ են. Ատենապետ Բ. Թօփալեան էֆ. Դարաթաշի Մանկապարտէզի չինութեան մէջ իր յատուկեալ ոգին ցոյց տուած էր. փափաքելի է որ իր նոր ընկերներուն հետ ալ համերաշխարար աշխատելու դիւրութիւններ ունենայ և ամէնքն ալ յաջողին գէթ չինարարութեամբ փայլուն չրջան մը բոլորել։

Նախորդ Վարչութեան մէջ ալ պակաս չէին ընտրեր տարրեր, միայն ցաւալի է որ պարտքերը վճարելու և երեւմուտքի մէջ հաւասարակշռութիւն ձեռք բերելու համար փոխանակ ցոյց տրուած անտարբերութեան չարժառիթները նկատողութեան առնելու, եկեղեցւոյ և հիւանդանոցի սեփականութիւններէն 7-8000 ոսկինոց 37 կտոր կալուածները ծախել տալու անտեղի հարկին մէջ զգացին իրենք զիրենք։ Շատեր լիովին համոզուած են որ նորակազմ Վարչութիւնը միաբէն անգամ չպիտի անցնէ նմանօրինակ սխալ քայլերու հետեւիլ։

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը մասնաւոր նամակով մը չնորհաւորած է Վսեմ. Դէորդ էֆ. Թորգոմեանը՝ Ա. կարգի Մէճիսիէ պատուանշանին արժանացած ըլլալուն առթիւ։ Նոյնպէս չնորհաւորած է Տօքթ. Վ. Թորգոմեան էֆ.ն՝ օֆիսեան s'Afuskիմի տիրոջոյը ստացած ըլլալուն համար։

—Թատերական Մնակեան էֆ. երէկ Ս. Պատրիարք Հօր ընակարանը երթալով, ներկայացաւ Ն. Սրբազնութեան և չնորհակալութիւն յայտնեց՝ իր Հիւանդանոց գտնուած միջոցին իրեն այցելելու պատիւն ըրած ըլլալուն համար, ինչպէս նաև Հիւանդանոցի մէջ իր վայելած խնամքներուն համար։ Մնակեան էֆ. խորապէս զգածուած էր Հիւանդանոցի բժշկական մարմնին և Տնօրէնութեան կողմէ իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած հոգածութեանը ու ճարաւոր դարմանումներուն համար։

Թատերապետը ակնարկելով իր ոտքին բարձրոսկրը կոտրած կամ չի կոտրած ըլլալու բժշկական ծանօթ խնդրին չուրջը դարձած լրագրական չափազանցուած լուրերուն ու վիճաբանութեանց, յայտարարեց թէ այդ վիճաբանութեանց սկզբնապատճառ եղած և նիւթ մատակարարած են հիւանդապահներէն ոմանք, իրենց տարածած սխալ զրոյցներով։

—Պատրիարքարանի գործակատար Աբիս էֆ.՝ ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր՝ այցելեց Երուսաղէմի նորընտիր կառավարիչ Ալի Էֆրէմ պէյի և շնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան պաշտօնը։

—Դասընթաց ոյի եկեղեցւոյն վերանորոգութեան կատարմանը համար 50 ոսկի նուիրել խոստացեր է Զէնոբ պէյ Մէրտիքեան։

—Պրուսայի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Վարդան վրդ. ապէ առաջ ուղեկցագրած էր Պասրիարքարան, թէ Բէօթահոյ թեմի Եայլա գիւղի ազգայինները իրենց միջեւ ծագած սին վէճերու հետեւանքով որոշած են բողոքականութեան յարիլ։ Այս տեղեկագիրը յանձնուած էր Կրօն. Ժողովին, որուն որոշմամբ Պասրիարքարանի կողմէ ուղղուած նամակով մը հարցուած է Բէօթահոյ առաջնորդ Տ. Վահան Ծ. վրդ. Յակոբեանի թէ որչա՞փ ստոյգ է Պրուսայի առաջին. փոխանորդին հաղորդած լուրը։

—Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ՝ Ս. Պատրիարք Հայրը արտօնեց Տ. Վահրամ քհնյ. Մաքրլեանը՝ 6 ամսուան չափ ալ Պապատաղ մնալ, տեղւոյն նորընծայ Տ. Վահրամ քհնյ. Մելքոնեանը վարժեցնելու համար եկեղեցական կարգի ու պաշտամանց մէջ։

—Բարձր. Աբրահամ փաշա, որ Բարլսպատի ջերմուկները կը գտնուէր, երէկ Վիեննայէն Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

—Հայ դրամատէրերու և վաճառականներու ձեռքով Մանչէսթրի մէջ պանքայի մը հաստատման ձեռնարկուած ըլլալը ծանուցած էինք երկուշաբթի թիւով։ Պանքային հիմնադիրները հետեւեալներն են՝ իրենց ստորագրած դրամարկղերով. Տէրք՝ Ս. Մանթաչեանց (80,000 մանգ. ոսկի), Պօղոս փաշա Նուբար (40,000), Ժամարեան Եղբարք՝ Մոսկուպէ (40,000), Ա. Գոյումճեան՝ Մանչէսթր (20,000), Գ. Թօփալեան (20,000), Սպարթալեան և Եսայեան Իզմիրէն (5000ական), զանազանք՝ 20,000։ Նորաստատ պանքան պիտի կոչի «Առեւտրական Դրամատուն Մանչէսթրի»։ Դրամագլուխին կէսը՝ 250,000 անգլ. ոսկի՝ ստորագրուած է արդէն, ինչ որ մեծ յաջողութիւն մը կը խոստանայ առեւտրական ու սեղանաւորական այս հաստատութեան։

—Բնիկ Տիարպէքիրցի Պ. Արսլան Սահակեան, որ յիսուն տարի առաջ իր ծնունդավայրէն Ամերիկա գաղթած էր՝ առեւտրական գործառնութեանց ձեռնարկելու համար և քաւական բարեկեցիկ վիճակ մը ձեռք ձգած, 500 ոսկիի կտակ մը ըրած էր ի նպաստ Տիարպէքիրի Ս. Սարգիս եկեղեցիին։ Սոյն գումարը վերջերս ղրկուեր է յիշեալ եկեղեցւոյ Թաղականութեան, որ մտադիր է եղեր այդ դրամին մէկ մասովը շիրիմ մը կանգնել, եկեղեցւոյ փակը, կամարարին հօրը գերեզմանին վրայ, և մնացածովը կալուածներ գնել, բարեգործելու համար եկեղեցւոյ ուժվարժարանին նիւթական մատակարարութիւնը։

Սրմաչու Դպրեվանքի սաներէն ոչ թէ երեքը,— ինչպէս երէկ ծանուցած էինք,— այլ հինգը մայրաքաղաքս պիտի գան յառաջիկայ ամսոյ սկիզբը, սարկաւագ ձեռնադրուելու համար Ս. Պատրիարք Հօր ձեռամբ։

— Ցաջորդ շաբթու, Օսմ. թատերական խումբը չքեղ ներկայացում մը պիտի տայ Բերայի «Վասիլէթ» թատրոնին մէջ, ի նպաստ թատերական Մնակեան էֆ.ի. և տարեցոյց չկայ որ ջերմ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ այս թատերական երեկոյթը՝ թէ՛ իր առթած հետաքրքրութեամբը և թէ այն համակրութեան բերմամբ զոր կը վայելեն Մնակեան էֆ. ու իր խումբը կազմող դերասաններն ու դերասանուհիները։ Անկէ յետոյ, Մնակեան թատերախումբը Էտիրնէ պիտի ուղեւորի՝ շաբաթ մը ներկայացումներ տալու համար։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԱԺԱՆՆ ՅԵՐ ԹՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԼ)

(Սոյն Գործակալութենէն ո՛և է հեռագիր չստացանք մինչեւ լրագրիս մամուլը դրուած պահուն։)

(ԱԺԱՆՆ ԴԱՍԻՈՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 4 դեկտ.։—Բարիզի ճարտարական դեսպանատունը կը յայտարարէ թէ տեղեկութիւններ ստացած է՝ հերքող ամերիկեան լրագիրներուն հրատարակած զրոյցին լուրերը Սան-Ֆրանսիսքոյի վարժարաններուն մէջ Ճապոնցի տղաք չընդունուելու միջադէպին համար։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՈՆ.— Ռուզվէլթ նախագահը որոշեց Գերագոյն ատեանին ներկայացնել մեկնութիւնը 1894ի Կրէչէմ-Բուրլինոյի դաշնագրութեան, զոր Ճապոնցիները առաջ կը բերին։

ՊՐԻՍԼԻ.— Քոնկոյի խնդրոյն վիճաբանութիւնները, այսօր, չարունակուեցան Պէլճիքայի Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Մէկ քանի ատենապաններ դէմ խօսեցան Անգլիոյ պահանջումին՝ հատատեալ իրաւասութեանց միջամտելու մասին։ Այդ բանախօսները դրաւատեցին Լէոբոլտ թագաւորը։ Կցման խնդիրը պարաւորիչ լուծումն է։

ԲԱՐԻԶ.— Եպիսկոպոսներուն կողմէ երէցներուն տրուած հրահանգները, այն ընթացքին համար զոր պիտի ունենան դեկտ. 11էն ետքը, կը տրամադրէ կրաւորական ընթացքի մը հետեւիլ կառավարական գրաւումներու հանդէպ։ Ցուսալի է որ միջադէպ տեղի չունենայ դեկտ. 11էն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պիրսի ազամանդի հանքերու տեղեկագիրը 2,100,000 անգլիական ոսկիի չափ մը ցոյց կուտայ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ թագաւորը աւտակցեալ Ծերակոյտին առ երեսփ. Ժողովին ատենապետներուն և կուսակցապետներուն հետ. նաև երկարօրէն խորհրդակցեալ Պ. Մաուրայի հետ, որուն համար կ'ըսուի թէ նոր դաշինքը կազմելու պաշտօնը ընդունելու համար, պայման դրած է Խորհրդարանին լուծումը, վասն զի հիմնական երեսփ. Ժողովին մէջ մեծամասնութիւն չի կրնար գոյութիւն ունենալ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ նոր դաշինքը սպէս կազմուեցաւ.— Պ. Պ. Վէկա տէ Արմիա՝ Նախարարապետ, Բէրէզ Քապալերօ՝ արտաքին, Պառոզ՝ դատական, Ռոմանոնէս՝ ներքին, Նավառ Ռէվէլիթէր՝ երկրագործական, զօրավար Վէյլեր՝ պատերազմական, ծովակալ Բոպիան՝ ծովային, Տէ Ֆիւէրսա՝ երկրագործական ու հանրօգուտ շինութեանց և ձիմէնս՝ կրթական։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

ԲԱՐԻԶ, 3 դեկտեմբեր.— Ֆրանսական կառավարութիւնը Սպանիոյ հետ համաձայնութիւն մը կնքած էր՝ Մարոքիան ջուրերու մէջ միացեալ ոյժերով նաւային ցոյց մը ընելու համար և այս նպատակով ծովակալ Թուշար Մարոքա գնաց, ուր ներկայացաւ Ալֆոնս թագաւորին։ Այժմ ֆրանսական կառավարութիւնը չօշափած է այս նաւային ցոյցի առթիւ միւս կառավարութեանց տրամադրութիւնները և չատ գոհ մնացած է անոնց բռնած նպաստաւոր ընթացքէն։ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօն մարոքեան ջուրերու մէջ ըլլալիք նաւային ցոյցի համար բացատրութիւններ տուած է Գերմանիոյ դեսպան իշխան Ռաուլինի և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան կոմս Թէլէկիէլէրի։ Բարիզի դիւանագիտական չրջանակներուն քաջ յայտնի է որ Ալէճիրասի դեսպանախորհուրդին մասնակցող միւս տէրութիւններն ևս կատարելապէս համաձայն են Ֆրանսայի և Սպանիոյ նաւային ցոյցը կազմակերպելուն, որովհետեւ այս ցոյցը սկզբնաւորութիւնը կը համարուի Ֆրանսայի և Սպանիոյ Ալէճիրասի դեսպանախորհուրդին մէջ Մարոքի նկատմամբ առանձնացած պարտականութեանց կատարման։ Եթէ ֆրանսական և սպանիական նաւային ցոյցը բաղձացած արդիւնքը չունենայ, այն ատեն միայն երկու տէրութեանց տարմիղներուն մարտանաւերէն զինուորներ ցամաք պիտի հանուին՝ առաջնորդուած որոշուած ծրագրի մը համաձայն և կարճ ժամանակ միայն պիտի մնան հոն։ Ամէն պարագայի մէջ, սխալ են բոլոր այն լուրերը, որոնք դիտումնաւոր կերպով Ֆրանսայի չափազանցեալ ձգտումներ և գաղտնի նպատակներ կը վերագրեն։ Ֆրանսա կ'ուզէ Ալէճիրասի մէջ իր ստացած միջազգային պարտականութիւնները միայն կատարել։ Ֆրանսայի նախարարաց խորհուրդին մէջ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօն հաղորդեց թէ ծանուցագիր մը պիտի ղրկուի Ալէճիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշումները ստորագրող բոլոր տէրութեանց, ծանուցանելով անոնց թէ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է Ֆրանսայի և Սպանիոյ միջեւ՝ Մարոքի խնդրի մասին։

ՊՕՌՆԷՕ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 դեկտեմբեր.—Լոնտոն եկած վերջին լուրերուն նայելով, բրիտանական Պոնտէօն հարաւային մասը առանձին անդամ Եւրոպացիներու կողմէ մեծ յաղթութեամբ չափուած և հետապօտուած է։ Բրիտանական կառավարութիւնը նպատակ ունի արեւմուտքէն արեւելք երկաթուղիի գիծ մը անցընել։ Մինչեւ այժմ եղած երկաթուղւոյն գիծը ձէպընդրնէ կ'երկարի արեւմտեան ծովեզերքաց վրայէն 95 մղոն դէպի արեւելք, մինչեւ Թէնսմ։ Բրիտանական գիտական արշաւանքը այս տարի մայիս ամսուն ճամբայ ելաւ և վեց ամսէն ետքը հասաւ Պոնտէօյի արեւելեան ծովեզերքը։ 150 մղոն տարածութիւն ծածկուած էր կուսական և ծառախիտ անտառով մը որ ճամբորդներուն մեծ դժուարութիւններ պատճառեց։ Արշաւանքին կը մասնակցէին հինգ եւրոպացիներ, յիսուն ոստիկաններ եւ հարիւր բեռնակիրներ։ Զօրեղ վնասուրական պաշտպանութիւն մը անհրաժեշտ դատուեցաւ նախընթաց արշաւանքին ընկերներու կողմէ կրած յարձակման և դրեթէ բոլորովին բնաջինջ ըլլալուն պատճառով։ Այս անգամ թէպէտ ընկերներու կողմէ երկիւղ չկար, սակայն արշաւանքի ուղեկցոյց Պ. Ֆ. Մոյսի կէս ճամբան հիւանդութեան պատճառով ստիպուեցաւ վերադառնալ։ Անոր տեղ անցաւ Պ. Ուիսքն, որ յաջողութեամբ պահեց ձեռնարկութիւնը։ Բրիտանական արշաւանքի գլխաւոր արդիւնքը եղաւ երկաթուղւոյ գիծի մը հաստատման համար որ և է արտաքսական դժուարութեան մը դոյութիւն չունենալը։ Արշաւանքը այժմ Գօվի նաւահանգիստէն չոգենաւերով Սանտաքան պիտի վերադառնայ, անկից Մբրբրի ծոցին եղերքը չափելու համար, որ հանմամտարար շատ առելի դիւրին գործ մը է. 1907 մարտին բրիտանական արշաւանքը իր բոլոր հետազօտութիւններն աւարտած պիտի ըլլայ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ս.ԶԳ.— 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրամանագրին Ե. յօդուածին 5րդ հատուածը գործադրելով, Օսմ. Փոխարքայ պարտքի պարտատիրոջներու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտած այն թիւ 35 կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 դանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի տեղեկանութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 1—16

*** 1890 Ապրիլ 15/27ի Կայս. Հրամանագրին ԺԴ. յօդուածը գործադրելով, 1890ի 4% Բոխորիթէ փոխառութեան պարտատիրոջներու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտող թիւ 21 այն կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 դանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի տեղեկանութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 1—16

*** 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրամանագրին Ե. և ԺԴ. յօդուածները, ինչպէս նաև 1903 Օգստ. 1/14ի Յարակից-Հրամանագրին ԺԲ. յօդուածը գործադրելով, 1877 Փետր. 1ի 42րդ վիճակահանութենէն պարգեւ չտուած և վճարուելու համար չներկայացուած Բումէլիի երկաթուղիի պարտատիրոջներու յետագայ թիւերը 1907 Փետր. 1ին չեղեալ պիտի նկատուին.— 6-4,599 679,513 927,037 1,046,972 1,046,974 1,353,524 1,733,943 1,733,944 1,755,186 1,758,102 1,846,620

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 1—8

***

Ազգ.— Հանրային Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սուլթան Պարլա գիւղամերձին մէջ, Եկեղեցիի գաւառակ, Գոնիա) լճին ձկնորսութեան տուրքը, որ ասկէ առաջ երեք տարուան համար վարձու տրուած էր 21,350 դրուշի, նորէն տուրքի դրուած է 3 տարուան համար, սկսեալ 1322 սեպտ. 1էն. մինչեւ 1325 օգոստ.ի վերջը։ Անոնք որ կ'ուզեն Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ այդ աճուրդին

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

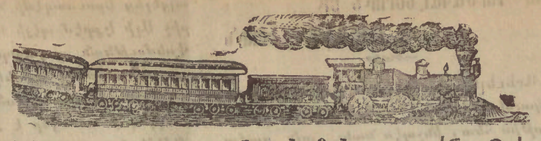

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1906 Նոյեմբեր 1 (Ն.Տ.) հինգշաբթի օրէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 2 Ձամբ. Առտ.	Թ. 44 Խառն Առտ.	Թ. 4 Ձամբ. Առտ.	Թ. 6 Ձամբ. Առտ.	Թ. 8 Ձամբ. Առտ.	Թ. 10 Ձամբ. Իրի կ.	Թ. 12 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 46 Խառն Իրիկ.	Թ. 14 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 16 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 18 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 20 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 22 Ձամբ. Իրիկ.		
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	1 15	1 15	2 34	3 36	5 03	6 14	7 23	8 28	9 55	10 30	11 09	12 —	1 —		
	ժմն.	1 35	1 35	2 54	3 56	5 23	6 34	7 43	8 48	10 15	10 50	11 29	12 20	1 20		
Հայտար Փաշա	մկն.	1 42	2 –	2 59	4 01	5 28	6 39	7 48	9 –	10 20	10 55	11 34	12 27	1 25		
Դրզոլ Թօփրաք	»	1 51	— –	3 07	4 09	5 36	6 47	7 56	9 09	10 28	11 03	11 42	12 35	1 33		
Ֆէնէր Եօլու	»	1 54	2 11	3 11	4 12	5 39	6 50	7 59	9 13	10 31	11 06	11 45	12 38	1 36		
Կէօզ Թէփէ	»	1 58	— --	3 15	4 16	5 43	6 54	8 03	9 19	10 35	11 10	11 46	12 42	1 40		
Լրէնքէօյ	»	2 03	2 22	3 18	4 20	5 48	6 58	8 08	9 25	10 39	11 15	11 53	12 47	1 44		
Պօսթանճը	»	2 12	2 32		4 26	5 54	7 04	8 14	9 34	10 45	11 21	12 —	12 54	1 50		
Մալթէփէ	»	2 22	2 44		4 35	6 02	7 13	8 23	9 46	10 54	11 29	12 08	1 02	1 58		
Քարթալ	»	2 33	2 57	ժմն.	4 45	6 12	7 23	8 33	10 02	11 04	11 40	12 18	1 12	2 08		
	ժմն.	2 40	3 07	—	4 52	6 19	7 30	8 40	10 12	11 11	11 47	12 25	1 19	2 15	ժմն.	
Բէյնտիք	մկն.		3 12						10 22							
Թուզլա	»		3 34						10 43							
Կէյպզէ	»		3 54						11 03							
Տիլ Իսկէլէսի	»		4 16						11 25							
Թավշանճիլ	»		4 26						11 35							
Հէրէքէ	»		4 43						11 52							
Եարբսճա	»		5 04						12 15							
Թիւթիւն Զիֆթլիք	»		5 17						12 28							
Տէրինճէ	»		5 28						12 39							
	ժմն.		5 42						12 53							
Իզմիտ	մկն.		6 07													
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»		6 42													
Սապանճա	»		7 06													
Հատիրճի	»		7 30													
Կէյվէ	»		8 13													
Ս. Հիսար	»		8 35													
Մէքէճ	»		9 04													
Լէֆքէ	»		9 28													
Վէզիր Խան	»		10 03													
	ժմն.		10 44													
Պիլէճիք	մկն.		10 55													
Քարաքէօյ	»		12 05													
Պօղէիւք	»		12 50													
Ին Էօնիւ	»		1 40													
Զուքուր Հիսար	»		2 11													
Էսկի Շէհիր	ժմն.		2 50													

Հեռագրական գիծ Կոնիայէ մինչեւ Էսկի-Շէհիր

11—50

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ձամբ. Առտ.	Թ. 3 Ձամբ. Առտ.	Թ. 5 Ձամբ. Առտ.	Թ. 7 Ձամբ. Առտ.	Թ. 9 Ձամբ. Առտ.	Թ. 11 Ձամբ. Առտ.	Թ. 13 Ձամբ. Առտ.	Թ. 41 Խառն Առտ.	Թ. 15 Ձամբ. Առտ.	Թ. 17 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 19 Ձամբ. Իրիկ	Թ. 2 Ձամբ. Իրիկ	Թ. 43 Խառն Առտ.	Թ. 23 Ձամբ. Իրիկ.	Թ. 25 Ձամբ. Իրիկ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Էսկի Շէհիր	մկն.	Կիրակի եւ երեքշաբթի 1907 փետր. 12ին պիտի կատարուի	Կիրակի 1906 Նոյեմ. 13, և յետայսմ. 1907 յուն. 10էն	Կիրակի 1906 Նոյեմ. 14էն մինչեւ 1907 յուն. 9	Կիրակի 1906 Նոյեմ. 13 և պիտի կատարուի 1907 յուն. 10էն	Կիրակի 1906 Նոյեմ. 14էն մինչեւ 1907 յուն. 9								11 15		
Զուքուր Հիսար	»													11 51		
Ին Էօնիւ	»													12 23		
Պօղէիւք	»													12 59		
Քարաքէօյ	»													1 33		
Պիլէճիք	ժմն.													2 23		
	մկն.													2 33		
Վէզիր Խան	»													3 09		
Լէֆքէ	»													3 44		
Մաքէճէ	»													4 17		
Ս. Հիսար	»													4 43		
Կէյվէ	»													5 06		
Հատիրճի	»													6		
Սապանճա	»													6 16		
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»													6 41		
	ժմն.													7 13		
Իզմիտ	մկն.								1 10					7 38		
Տէրինճէ	»								1 28					7 53		
Թիւթիւն Զիֆթլիք	»								1 40					8 04		
Եարբսճա	»								1 52					8 15		
Հէրէքէ	»								2 19					8 40		
Թաֆշանճիլ	»								2 29					8 51		
Տիլ Իսկէլէսի	»								2 43					9 02		
Կէյպզէ	»								3 11					9 31		
Թուզլա	»								3 33					9 53		
	ժմն.								3 55					10 15		
Բէյնտիք	մկն.	12 45	1 28	1 45	2 04	2 25	3 10		4 08	5 45	6 53	8 05	9 29	10 27	11 3	12 29
Քարթալ	»	12 5	1 36	1 53	2 12	2 34	3 18		4 [illegible]	5 53	7 01	8 13	9 37	10 38	1 39	12 37
Մալթէփէ	»	1 03	1 46	2 03	2 23	2 45	3 28		4 57	6 0[illegible]	7 12	8 24	9 47	10 52	11 49	12 47
Պօսթանճը	»	1 11	1 54	2 12	2 32	2 53	3 36		4 49	6 11	7 20	8 33	9 5	11 0[illegible]	11 58	12 56
Լրէնքէօյ	»	1 17	2 01	2 19	2 39	3 —	3 42	4 27	5 0[illegible]	6 17	7 26	8 39	10 0	11 13	12 04	1 03
Կէօզթէփէ	»	1 21	2 05	2 23	2 43	3 04	3 46	4 31	5 07	6 21	7 30	8 43	0 05		12 08	1 07
Ֆէնէր Եօլու	»	1 25	2 10	2 27	2 48	3 0[illegible]	3 50	4 35	5 12	6 25	7 34	8 47	0 09	11 22	12 12	1 11
Դրզոլ Թօփրաք	»	1 28	2 13	2 30	2 51	3 12	3 53	4 38	5 16	6 28	7 37	8 50	10 12	—	12 15	1 14
Հայտար Փաշա	ժմն.	1 36	2 21	2 38	2 59	3 0	4 01	4 46	[illegible]	6 36	7 45	8 58	10 20	11 32	12 23	1 22
	մկն.	1 42	2 26	2 43	3 04	3 25	4 06	4 51	5 25	6 41	7 50	9 03	10 25	12 —	12 28	1 27
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	2 02	2 46	3 03	3 24	3 45	4 26	5 11	5 55	7 01	8 10	9 23	10 45	12 20	12 48	1 47

ՇԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. — Դոյզերու ուղղակի արձանագրութիւնը, Քարաքէօյի կամուրջէն դէպ ի երկաթուղի եւ երկաթուղիէն դէպ ի Քարաքէօյի կամուրջ. սա կառախումբերուն համար միայն պիտի կատարուի Ա.) Շրջակայքի կայարաններէն դէպ ի Քարաքէօյի կամուրջ — Թիւ 3 կամ 5 7 կամ 9 11. 41 15 17 19 21. 43 23։ Բ.) Մեկնում Քարաքէօյի կամուրջէն.— Թիւ 44 6 8 10 46 14, 16. 18 20 22։

ՏԻՒԶԱՈՒ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ
ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱԴ ՏԸ ՇՕՇՈՎ
VIN et SIROP de DUSART

Տիւզաուի գինին ու օշարակը մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆատ տը շօշ ամենէն ազդեցիկ վիրանորոգիչն է։
Ոսկրաթիւք տղոց ոսկրները կը չիրկէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և ուշացեալ տղոց։
Ցշի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգներ ու չեն փսխեր և ասելի կորովի տղաք կը ծնին։
Լաքթօ-ֆոսֆատը ստնտուներուն կաթը կը շատցուցնէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ ճանճի հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները չուտ կը բուսնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ • A.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէմբ, Դալաթիա, Կ. Պոլիս։

EL DIA
ԷԼ ՏԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՀԱՆ ԱՆՈՒՆԻՆ ԸՆԿ.
Ընդդէմ հղեղի
եւ ծովային արկածներու
Դրամագլուխ 10,000,000 ՐԷՋԷՔԱ
ԵԿԵՂԵՑԱՏԵՂԻ ԴՍՐԹԱԺԷՆ [Սպանիա
Նախագահ Վարչական Ժողովոյ
ԳԱՄԻԼՕ ՏԷ ԱԿՈՒԻԼԱՐ ԻԱԼՏԱՑ
Վարիչ Տնօրէն
ԼՈՒԻ ՏԷ ԱԿՈՒԻԼԱՐ
Ընդհանուր Տնօրէն
43 50 Պ. ՖԱՖԷՔ ՀԷՔ
Գալաթիա, Վոյվոտա խան

Ա. կարգ Ոարիզի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 13—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒՏՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ա ԿԱՐԳԻ
Ռեդի
Մինեիս
Բափսօս
Ֆէյզր
Նաւպօն
Նավարին
Բ. ԿԱՐԴԻ
Նայդոզրիս
Ելիէսիս
Գուզիրիս
Մաէրիս
Ֆայեի
Ֆաուս
Քիպս
Մեհրիս Լիվրբուլէն տեղս հասաւ ընդհանուր վճառքով եւ մասաւորապէս ամսոյս 6ին պիտի մեկնի դէպ ի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Բօթի։
Առաջին կարգի շոգենաւերը յատ հանգստաւէտ են, Նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, էլեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։
Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ սդէրլին
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11
Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Դալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուի։
Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Գանչէ գարու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ ԸՆԿ.
37—50 31 Ճէյմս Մարիզ, Լիվրբուլ։

Շ^{IE} RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Նաբաթուան երթեւեկութիւններ
Նոյեմբեր
Գշ 21/4 Սեվաստոբոլ ժամը 10ին առտուն, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէրութ, Եաֆա, Բորսայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ 23/6 Օտեսա ժամը 10ին առտուն։
Շբ. 25/8 Մէթէլիս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։
40—52

ՓԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Երեք ամիսը երկու անգամ էք քաշեն
Լիվրբուլի եւ Արեւելեան մ-ջեւ
Անուանք Թոնս
Լուքանիա 12972
Քամբանիա 12950
Բարմանիա 20000
Քարոնիա 20000
Ումբրիա 8127
Էթրուրիա 811[illegible]
Լուզիթանիա 32500
Նորվէթանիա 32500
Սաքսոնիա 14280
Իվէրնիա 14058
Բարբարիա 13603
Բանոնիա 9851
Անուանք Թոնս
Սլավոնիա 10605
Սիլվանիա 5598
Ուլթոնիա 10402
Պրէսիա 3500
Վէրիա 3228
[illegible]ավիա 29[illegible]0
Սրբիա 2950
Սիրիա 29[illegible]5
Սարակոսա 2200
[illegible]էրբրա 2 50
Շէրպուրկ 1620
Դիմել առ ՎԱԼԹԵՐ ՍԻՄՐՍ եւ ԸՆԿ.
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Դալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց
30—50

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ! ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԼԱՄԲԱՐԻ ՇԻՇ "ՔԱՐԱՔՕ"
Ամէն մեծութեամբ եւ ամէն ձեւով

Լամբարի միւս շիշերէն տասը անգամ աւելի կը դիմանայ խոնաւութեան եւ պաղ ջուրի մէջ, եթէ նոյն իսկ վրան սրսկէք՝ երբ վառած լամբերուն վրայ կը գտնուին շիշերը։
ՖԻԼԹՐ "ՋԷՄՊԼԷՆ" (Բասքէօրեան դրութեամբ)
Լաւագոյն ֆիլթր՝ թիֆոյդ եւ ուրիշ հիւանդութիւններէ զերծ մնալու համար
Դիմել Էլիաս Քարաքօ եւ եղբօր ընդարձակ վաճառատունը, Գալաթա, Ֆինճանճըլար, Բիւյուք Փաշա խան, ուր կը գտնուին ապակիէ, յախճապակիէ եւ բիւրեղէ առարկաներ, զուտ ճարտնական ապրանքներ, յախճապակիներ եւայլն։ Մասնաճիւղերը կը գտնուին Գալաթիա, Թիւնէլ փողոց, թիւ 46, Պրուսա Մահմուտ Փաշա խան։ 19 26

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԷՆ
ՍՈՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԷՔ
ԸՆԴՄԷՋ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիտս	4311	Հիտալկս	1531	Մարսէլլս	3709	Սաքֆս	1119
Ուլէքթ	3607	Տոմինս	938	Հինտու	3721	Միքատս	3557	Տիբիս	1735
Անճէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Սթիսոքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպէկ	595	Մոնդէպէլլս		Սցէրս	1203
Պասանս	1822	Տինսմս	504	Իակս	2354	Մուցիլլս	3419	Քասոս	1323
Պորտոտինս	1264	Էպքս	3464	Իտանս	5 40	Նէքս	1 33	Թ. Ուիլսոն	1546
Պրֆֆալս	4481	Էլսաքսաս	1520	Ճինս	1080	Օտիս	4100	Թոքիս	3327
Գէյրս	1371	Էցաքս	84[illegible]	Ֆէլէս	053	Ինթաքսիս	4036	Թոլէտս	1470
Գալիբաս	1837	Ֆիտս	954	Քոլբինս	2307	Օրլանտս	1535	Օւրպինս	212
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոմնս	17[illegible]0	Քալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	[illegible]ոլս	510	Վոլս	1289
Զիքակս	2729	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանթս	2272	Բիալմս	3329	Վքլթուցն	239[illegible]
Սոսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Բինսլտոս	1553	Եէտս	1350
Գոլորատս	4235	Կիկանս	1143	Լորէնցս	3191	Բոլս	613	Զէցս	1200
Գոնկս	2905	Կոքս	1011	Մալմս	724	Բօճէս	1789	Թորս	
Գորսս	895	Կըսանս	1695	Մարէնկս	1 73	Բոզացիս	136	Մայոն	

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԻԶՕՏ
Թիւ 23 24, Բիւյուք Միլլէթ խան, Գալաթիա 10 13—50

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
Ազգ.— 1323 զիլհիճէ 25ի Օրէնքը, 5 փարանոց դրոշմատուրքի (Յօդ. 9 թիւ 93) կ'ենթարկէ «այն ծանուցումները, որոնք խառաքարտի վրայ պատրաստուած են մասնաւորներու կողմէ, և գրուած, կախուած եւ կամ այլապէս ցուցադրուած են հանրային տեղերու մէջ։ Հետեւաբար՝ երկու փարանոց դրոշմաթուղթ կրող ծանուցումի օրինակները, որ տակաւին չէ գործածուած, պարտին ենթարկուիլ օրէնքին տրամադրած յաւելուածական տուրքին. զանցառուները տուգանքի պիտի դատապարտուին։ Այն ծանուցումները, որոնք 1310 Բամանի օրէնքին համաձայն պատրաստուած են և 2 փարանոց փուլ կը կրեն, 3 փարայի յաւելուածական տուրքին ենթակայ չպիտի ըլլան, եթէ երբեք ծանուցումի տեղերը մինչեւ դեկտեմբեր 15 (Ն. Տ.) հոմը. Պարտքի վարչութիւնն ներկայացնին նամուշ մը իւրմէնց ծանուցումէն, յայտարարութեամբ մը միասին, ուր յայտնուած պիտի է ըլլայ ծանուցումի օրինակներուն թիւը։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ, ամէն այն ծանուցումները, որոնց վրայ չէ կատարուած յիշեալ ձեւակերպութիւնը՝ չենթադրուած պիտի համարուին։
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ
30/12 դեկտ. 1906 (1322) 10—15

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՅԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻԶԸ

ԳԼՈՒԽ Վ. ԵՑԵՐՈՐԴ

Ժանն դպրոց յաճախած տարին ճանչցած էր Լէօնորը. զօրաւոր սիրով մը կապուած էին երկու նորատի աղջիկները։ Երկուքն ալ սխուր և կեանքի նկատմամբ յուսախտաւ իրենց փոքր հասակէն, փոխադարձաբար իրարու կը յայտնէին իրենց վիշտերը, և կը սփոփուէին այդ խոստովանութիւններով։

Լէօնոր բնաւ չէր ճանչցած իր մայրը. գրեթէ միշտ առանձին կը ընակէր տեսակ մը մեգերայի հետ, տիկին Մարթին, որ պառաւ, տգեղ և չար կին մըն էր։

Լէօնորի հայրը, Պ. սը Վիլլանորի, քիչ անգամ կը յաճախէր Սէն-Լուի-Ան-Լ'Իլ փողոցի բնակարանը, երկու քայլ հեռու Ժաննի բնակարանէն. Լէօնոր յաճախ կը խոստանար իր բարեկամուհիին թէ այդ հաղուագէպ այցելութիւնները վիշտ կը պատճառէին, որոնց միջոցին խեղճ աղջիկը ի զուր կը փորձէր հայրական զգացումները թրթռացնել։

Գրեթէ միեւնոյն ժամուն, երբ տիկին Օքլէր ու իր աղջիկը դիրք, բնակարան և անուն կը փոխէին, Լէօնոր ալ Բարիզէն կը մեկնէր ու Պրոթաներ կ'երթար, Մարթինի պաշտպանութեան տակ։

Պրթիանեան հողին վրայ, Հէրպրէօնի մէջ, հին տաղարակ մը կ'երթար փակուիլ, ուր քիչ մը հանդարտութիւն կը գտնէր։ Այդ երկրամասը լեցուն էր խորհրդաւոր ու բանաստեղծական մնումներով։

—Օհ, Լէնորէն նամակ մը, գոչեց Ժաննի, սիրուն շարժուձեւով մը պատուելով տիկին Միշլի կողմէ տրուած նամակին վայրէնն պատարանը։

Տնեղտու ալգերով կարդաց չորս էջերը, մանր գրերով ծածկուած։ Բայց զարմանքով տեսաւ որ այդ նամակը թուագրուած էր ո՛չ թէ Հէրպրէօնէն, այլ Սէրիսօլէն։

Վերջապէս առեղծուածին բանալին ձեռք ձգեց։ Լէնորհեռացած էր Հէրպրէօնի հին տունէն, մամռապատ կղմինարներով, որուն ճակատը ծածկուած էր բաղեղով, և պարտէզը՝ հարիւրամեայ կիներներով, ուր բուսնողը (genêt) ամրան մէջ կը տարածէին իրենց ոսկի փիթիաները... Հայրը իր քով կանչած էր աղջիկը, և երկու օրէ ի վեր, ուրիշ հին տուն մը կը ընակէր, Ցոնթիէրպլոյի անտառին եղերքը, դարատանի մը յուռթի տունկերուն եւ տին ապատանած։

«Կանաչ Տուն»ն էր տիկիս, որուն վրայ խօսեցանք տակէ առաջ։ Վիլլանորի ընտանիքին հատատուելը այդ տան մէջ խօսակցութեան օրդան նիւթ հայթայթած էր Սէրիսոլի մէջ։

Բնակարանի այդ փոփոխութեամբ Լէնոր կը յուսար որ մերձեցում մը առաջ պիտի գար իր և սիրելի Ժաննի միջեւ։

Առանց վրդովելու կեղծարարին աղջկան կեանքը, որ քաշուած կ'ապրէր տարբեր անուամբ մը, Լէնոր կը փափաքէր մերթ այցելութիւն տալ բարեկամուհիին և երբեմն խօսակցութիւններ վարելով։

Ժաննի սենեակ հասած էր երբոյն կերպարանքով մը և անդամ մըն ալ կը կարդար նամակը, երբ լսեց որ դուռը կը զարնուն։

Ակամայ դրաւ ձայնին։

Արդարեւ, իրարու վրայ երկու անգամ զարկած էին դուռը. յետոյ երեք մեղմ հարուածներ իրարու յաջորդեցին կարճ ընդհատումներով։

Հայրը, Ճուլիս, այդպէս կը ծանուցանէր իր դալուստը, երբ գիշերը ուշ կուգար, հաղարդմէկ զգուշութիւններ ձեռք առնելով։

Ժաննի վազեց դրան մօտ, և երբ բացաւ զայն, ապշեցաւ մնաց, իր առջեւ տեսնելով տասնչորսնդ տարու պատանի մը, մաքուր հագուած, որ անմիջապէս ըսաւ որոշով պարբերութիւնը։

—Իսալիոյ կողմէն կուգամ։

—Ցիրէնցա, պատասխանեց Ժաննի մեքենաբար։

Ցեռոյ այցելուին թեւէն բռնելով սենեակ մտցուց։ Դուռը գոցելէ առաջ, մըրմնջեց, սիրտը սեղմած անձկութենէ։

—Հայրս վտանգի մէջ է միթէ։

—Ձեր հա՛յրը, ձեր հա՛յրը։

—Սնչուչա Ճուլիոյի վրայ կը դառնայ խնդիրը. խօսեցէք, չուտ յայտնեցէք ձեր ըսելիքը։

—Այո՛, վտանգի մէջ է, և կամ աւելի ճիշդը կ'ըլլայ ըսել, վտանգէ պիտի ազատնք զինքը, պատասխանեց դեռատի մանչը, որ ուրիշ մէկը չէր՝ եթէ ոչ Ժիլ Օքլէրի կողմէ զրկուած մղամուրճ ծանող տղան։

Արիսթօ քանի մը բառով պատմեց Ճուլիոյի գլխուն եկած փորձանքը, որուն վրայ մեծ բան մը չէր գիտեր։ Պատանին յարեց թէ ի՞նչպէս զանի վիրաւոր գտած էր Ցոնթիէրպլոյի անտառին մէջ, և մանաւանդ Ժաննի բացատրեց Ճուլիոյի փափաքը՝ Ցոնթիէրպլոյի անտառէն հեռանալու մասին, ոչ մէկուն կողմէ ճանչցուելու պայմանաւ։

—Հոս կ'ուզէ՞ գալ, հարցուց Ժաննն։

—Այո՛, այդպէս ըսաւ ինծի... և խօսքը մէջերնիս, օրիորդ, եթէ կ'ուզէք քարիւք մը ընել այս կամ այն պատճառաւ, պէտք է որ ամէն կերպով խնամքէ զանի, որովհետեւ չատ դէշ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր, երբ բաժնուեցայ իրմէ։

—Օ՜հ, Աստուած իմ, խեղճ հայրս, մրմնջեց Ժաննն յուզուած։ Բայց ինչպէս ընելու է՝ հօրս նէրկայութիւնը ծածկելու համար մայր Միշլէն ամբողջ երեք չաբաթներ... Գրեթէ չատ քիչ անգամ հոս կ'այցելէր... Մերթի ժամագիր կ'ըլլայինք եկեղեցի մը, մերթ հանրային պարտէզի մէջ. չորս-հինգ անգամէն աւելի հոս եկած չէ, և այն ատեն միայն երբ դանապանուհին սովորական փոքր մրտի մը կը քաշէ։

—Կրա՛զ, այդ հաշուով, բարեկամս Ճուլիս բնաւ չէր ուզեր չատ մօտէն դիտուիլ... Օրիորդ, կինաք անվախ կերպով խօսիլ, որովհետեւ այնպիսի տղայ մըն եմ որ կը նախնտրեմ չորս կողի վերածուիլ քան թէ ընկեր մը ըներան տալ։

—Այո՛, թէ ինծի և թէ Ճուլիոյի մասը լաւ չպիտի ըլլար դրացիներու հետաքրքրութիւնը արթնցնել և վիրաւորեալ մը միւսի ուշադրութիւն կը հրաւէրէ իր վրայ։

Արիսթօ իր գլուխը ու երկար մատները մէջ մտցնելով ձեռքը, ինչ որ տատամսումի նշան էր իր մօտ։

Ցանկարծ որոշում մը տուող մարդու մը երեւոյթն առաւ։

—Այո՛, անտարակոյս, յայտարարեց Ժաննն։

—Շա՛տ լաւ, ուրեմն անոր պարզելու է խնդիրը։ Անմիջապէս վար իջնենք, և դուք դանապանուհին խօսած տեսնիք, ես մղամուրճի ոսկերը կը յանձնեմ անկիւնի խանութպանին, որ իր նկուղին մէջ կը պահէ զանոնք։

—Շա՛տ լաւ, այդպէս ընենք ըսաւ Ժաննն համակերպած։

Նորատի աղջիկը երկար տեսնն չխօսեցաւ պատուական տիկին Միշլի հետ. բայց երբ դուրս եկաւ խցիկէն, աչքերը կարմրած էին և արցունքի չիթ մը կը սեսնուէր իր թարթիչներուն ծայրը։ Քիչ մը հանդարտութիւն բաւ եղած էր պայծառացնելու իր վրդոված դէմքը։

—Ուրեմն ընդհատ, մայր Միշլ, ըսաւ Ժաննն, ձեռքը երկարելով դանապանուհիին։

—Այո՛, սիրունիկս... ամէն ինչ պատրաստ պիտի ըլլա՛յ վերի յարկը։ Բնաւ մի՛ վախնաք։ Նոյն իսկ պարոն Ժորժի խնայ պիտի տամ, եթէ երբեք ծանրակշիռ բան մըն է... Ինչպէս յայտնի է, կինաք անոր վրայ վստահիլ։ Ցուտ ճամբայ եղէք և արիութիւնդ մի կորսնցնէք, զուտակս։ Աղնիւ աղջիկ մըն էք գուռ, խօսքս վկա՛յ... Ես քիչ մը կը ճանչնամ դիմացինիս ի՞նչ մարդ ըլլալը։

(Շարունակելի)